



Karelia-ammattikorkeakoulu
Liiketalouden tradenomi

Arvonlisäveroilmoituksen muutokset ja niiden vaikutus sähköiseen taloushallintoon

Anu Turunen

Opinnäytetyö, toukokuu 2024

www.karelia.fi



OPINNÄYTETYÖ
Toukokuu 2024
Liiketalouden koulutus

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
+358 13 260 600

Tekijä
Anu Turunen

Nimeke
Arvonlisäveroilmoituksen muutokset ja niiden vaikutus sähköiseen taloushallintoon

Toimeksiantaja
Tilipalvelu Rantalainen Oy

Tiivistelmä

Opinnäytetyön tavoitteena oli kartoittaa tulevan arvonlisäveroilmoituksen muutosta, sen taustatekijöitä ja vaikutuksia taloushallintoon. Uusi arvonlisäveroilmoitus, eli raportti- ja kuittikohtainen ilmoitusmenettely, vaatii toimiakseen reaaliaikaisen sähköisen taloushallinnon kaikilta sen piirissä olevilta yrityksiltä.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa käytiin läpi taloushallinnon kehitystä, nykyistä arvonlisäveroilmoituksen menettelyä ja siihen kaavailtuja muutoksia. Opinnäytetyön tueksi tehtiin kysely toimeksiantajan valitsimille asiakasyrityksille. Tutkimustavaksi valittiin määrällinen tutkimus. Kyselyn tavoitteena oli kartoittaa asiakkaiden valmiuksia, ajatuksia ja toiveita liittyen sähköiseen taloushallintoon. Kysely toteutettiin Webropol-alustan avulla.

Kyselyyn vastanneista suurin osa ei aikonut ottaa sähköisen taloushallinnon työkaluja käyttöönsä. He, jotka suunnittelivat taloushallinnon sähköistämistä, olivat eniten kiinnostuneita ostoreskontran käyttöönotosta. Kyselyn mukaan mieluisimmaksi tukimuodoksi koettiin henkilökohtainen opastus uusien työkalujen käyttöönotossa. Teoriaosuuden perusteella todettiin, että vastaanotto muutokseen on ollut enimmäkseen positiivista. Muutokseen toteutukseen liittyen on kuitenkin edelleen useita avoimia kysymyksiä.

Työn tuloksena todettiin lisäksi, että aihetta olisi hyvä tutkia lisää. Yrityksen digitaloushankkeen valmistuttua ja hankeraportin julkaisemisen jälkeen saadaan lisää tietoa muutoksen toteutuksesta. Tämä tieto auttaa mahdollisten teknisten ja rakenteellisten muutosten kartoittamisessa ja tilitoimistojen ja muiden ilmoittajien valmistautumisessa muutokseen.

Kieli
suomi

Sivuja 51
Liitteet 2
Liitesivumäärä 5

Asiasanat
sähköinen taloushallinto, arvonlisävero, reaaliaikaisuus



THESIS
May 2024
Degree Programme in Business Economics

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
FINLAND
+ 358 13 260 600

Author
Anu Turunen

Title
Changes to the VAT Declaring and Their Impact on Electronic Financial Administration
Commissioned by
Rantalainen Accounting Services Ltd.

Abstract

The aim of the thesis was to determine upcoming changes in declaration of value added tax (VAT). In addition, the aim was to inspect underlying influences in the impending change and its effects on electronic financial administration. The new mode of VAT declaration, also known as real-time reporting, requires that all businesses using it also have real-time electronic financial administration.

Theoretical part of the thesis consisted of inspecting development of electronic financial administration, the current VAT declaration procedure and the intended changes in declaring VAT. The thesis included a survey which was made in co-operation with the commissioner, Rantalainen Ltd. The survey was conducted using Webropol service and distributed to customer companies selected by Rantalainen Ltd. The purpose of survey was to identify customer companies' thoughts and hopes regarding electronic financial administration.

It was found that the majority of the participants were not interested in adding new components to their electronic financial administration. Those who were interested in increasing their level of digitalization were specifically interested in electronic invoices. The survey also deduced that the preferred form of support for starting to use new components would be personalised guidance. Based on used references, it was concluded that the opinion in the field in regarding upcoming changes was mostly positive. However, there are still several open questions regarding of new practices of VAT declaration.

In the future this topic should be studied more. More information of the execution of new changes will be released once the Real-Time Economy project has concluded, and its report has been published. New information will help determine structural and technical changes in new mode of VAT declaration. This will make it easier for accounting offices and other participants to prepare for upcoming changes.

Language
Finnish

Pages 51
Appendices 2
Pages of Appendices 5

Keywords
electronic financial administration, value added tax, real-time

Sisältö

1	Johdanto	6
1.1	Taustaa	6
1.2	Tavoitteet	6
1.3	Aiheesta tehdyt aiemmat opinnäytetyöt	7
2	Taloushallinnon kehitys	9
2.1	Sähköinen taloushallinto	9
2.2	Digitaalinen taloushallinto	12
2.3	Älykäs taloushallinto	14
3	Arvonlisäverotuksen ilmoitusmenettely	17
3.1	Nykytilanne	17
3.2	Yrityksen digitalous -hanke	21
3.3	Reaaliaikaisen arvonlisäverotuksen valmistelu	22
3.4	Uudistukseen vaikuttavat ulkoiset tekijät	23
3.5	Reaaliaikaisen arvonlisäverotuksen vaikutukset	25
4	Tutkimusmenetelmät ja lähestymistapa	28
4.1	Tutkimustavan valinta	28
4.2	Kyselyn suunnittelu	29
4.3	Kyselyn rakenne	30
5	Tutkimustulokset	31
5.1	Kyselyyn vastanneiden perustiedot	31
5.2	Taloushallinnon sähköisten työkalujen hyödyntäminen	31
5.3	Sähköisyyden lisääminen	33
6	Johtopäätökset ja pohdinta	37
6.1	Johtopäätökset	37
6.2	Luotettavuus ja eettisyys	41
6.3	Pohdinta	43
	Lähteet	46

Liitteet

Liite 1 Saatekirje asiakaskyselyyn

Liite 2 Kysely kirjanpidon sähköistämisestä asiakasyrityksille

Lyhenneluettelo ja sanasto

BSP	Business Service Provisioning, pilvipohjainen verkostotalous
Finvoice	Suomalainen verkkolaskustandardi.
PEPPOL	Eurooppalainen Verkkolaskustandardi ja -verkosto.
TeappSXML	Suomalainen verkkolaskustandardi.
UBL	Universal Business Language, avoin standardi sähköisille liiketoiminnan asiakirjoille.
XML	Extensible Markup Language, merkintäkielen standardi, jota käytetään esimerkiksi tietojen tuonnissa ohjelmistosta toiseen.

1 Johdanto

1.1 Taustaa

Sähköinen taloushallinto on yleistynyt huomattavasti viime vuosina. Erilaiset rajapinnat, toiminnanohjausjärjestelmät ja kokonaan sähköiset kirjanpitoikäytännöt ovat mahdollistaneet paremman liikkuvuuden, saavuttavuuden ja läpinäkyvyyden yritysten ja organisaatioiden toiminnassa. Vuonna 2021 kuitenkin sähköisen taloushallinnon olivat ottaneet käyttöönsä vain noin puolet suomalaisyrityksistä (Kalliovaara & Lyytikäinen 2021).

Sähköisen taloushallinnon hyödyt ovat nousseet esiin myös viranomaistasolla esimerkiksi harmaan talouden kitkemisessä tulorekisterin käyttöönoton myötä (Verohallinto 2020a). Seuraava askel kohti läpinäkyvyyden ja seurannan lisäystä yritysten toiminnassa on reaaliaikainen arvonlisämenettely.

Verohallinto on viime vuosina selvittänyt arvonlisäveroilmoituksen uudistusta eli siirtymistä lasku- ja kuittikohtaiseen raportointiin (Verohallinto 2020b). Tämä niin kutsuttu reaaliaikainen arvonlisäverojärjestelmä edellyttäisi sähköistä taloushallintoa kaikilta sitä koskevilta yrityksiltä. Muutosta vauhdittaa myös kansainvälinen suhtautuminen sähköiseen taloushallintoon.

1.2 Tavoitteet

Opinnäytetyön tavoitteena on kartoittaa arvonlisäveron ilmoitusmenettelyn nykytilanne, siihen kohdistuvat muutokset lähitulevaisuudessa ja arvioida niiden vaikutuksia. Tämän myötä saadaan selkeämpi kuva reaaliaikaisen arvonlisäverotuksen kehityksestä ja yritysten taloushallinnon sähköistämisen kiireellisyydestä lähivuosina.

Aiheeseen perehtyminen toteutetaan käymällä opinnäytetyössä läpi taloushallinnon kehitystä kirjallisuuden avulla. Teoriaosuudessa selvitetään myös

arvonlisäverotuksen tämänhetkinen toteutustapa, muutoksen taustasyyt ja muutoksen suunnitellut toteutustavat. Vaikutuksien arvioimiseksi käytetään niin viranomaisten julkaisemia arvioita kustannuksista ja käytännön muutoksista kuin myös muita alan toimijoiden arvioita.

Opinnäytetyön tutkimusosuuden tavoitteena on kartoittaa toimeksiantajan, Rantalainen Oy:n, asiakasyrityksien tarpeita sähköiseen kirjanpitoon siirtymisessä. Muutos vaikuttaa erityisesti niihin asiakasyrityksiin, jotka eivät vielä ole sähköisen taloushallinnon piirissä. Arkikielessä paperiasiakkaiden siirto kohti sähköistä taloushallintoa on ollut työn alla jo pidempään. Opinnäytetyön avulla voidaan saada lisää työkaluja prosessin nopeuttamiseksi. Tavoitteena on kuulla asiakkaita ja heidän näkemyksiään sähköisestä taloushallinnosta ja sen työkaluista. Lisäksi tavoitteena on löytää oikeat keinot houkutellessa asiakkaita ottamaan askeleen kohti digitalisaatiota ja tukea heitä muutoksen keskellä.

1.3 Aiheesta tehdyt aiemmat opinnäytetyöt

Sähköiseen taloushallintoon siirtymiseen liittyen on tehty viime vuosina muutamia opinnäytetöitä. Nämä ovat kuitenkin keskittyneet tietyn ohjelman käyttöönoton lisäämiseen kohdeyrityksillä.

Vuorenpää (2022) tutki sähköisen taloushallinnon käyttöön ottamisen lisäämistä asiakasyrityksillä. Kyselyssä esille nousivat erityisesti yritykset, jotka olivat liikevaihdoltaan ja henkilöstömäärältään pieniä, mutta yritys oli ollut jo pidempään toiminnassa. Nämä yritykset kertoivat, että sähköistämistä jarrutti tuen tarve ja tiedon puute liittyen sähköistämiseen. Opinnäytetyö keskittyi Fennoan ominaispiirteisiin ja osana opinnäytetyötä luotiin opas asiakasyrityksille Fennoan käyttöön. (Vuorenpää 2022, 37.)

Vuorenpään tekemä kysely oli toteutettu hyvin ja sen kysymykset sopivat myös tämän opinnäytetyön aiheeseen. Kysymyksissä tiedusteltiin muun muassa vastaajien käytössä olevia sähköisen taloushallinnon palveluja, tyytyväisyyttä

työkalujen käyttöön ja suunnitelmia liittyen sähköisten taloushallinnon palvelujen lisäämiseen liittyen (Vuorenpää 2022, 46–48).

Kekäläinen (2014) käsitteli opinnäytetyössään asiakasyritysten tyytyväisyyttä toimeksiantajan, tilitoimisto X:n, tarjoamiin sähköisen taloushallinnon palveluihin ja toimeksiantajaan yleisesti. Opinnäytetyössä käytiin läpi Netvisor-ohjelman käyttöä ja sen tarjoamia ominaisuuksia. (Kekäläinen 2014, 7–12, 17–30.)

Hännikäinen (2022) toteutti opinnäytetyönsä yhteistyössä toimeksiantajansa, tilitoimisto X:n ja Netvisor-ohjelmistokumppaneiden kanssa. Opinnäytetyössä haettiin tutkia sähköisen taloushallinnon vaikutusta asiakastyytyväisyyteen. Opinnäytetyössä asiakkaisiin oltiin yhteydessä sekä asiakaskyselyn että teemahaastatteluiden kautta. Haastatteluissa nousi esille kaksi näkökulmaa. Osa asiakkaista oli hyvin tyytyväisiä sähköiseen taloushallintoon, ja osa ei kokenut saaneensa tarpeeksi tietoa palvelun käytöstä tai tarjolla olevista palveluista. Opinnäytetyön tavoitteena oli saada 30 asiakasta sähköisen taloushallinnon pariin. Kohdeasiakkaista vain muutama siirtyi opinnäytetyön aikana sähköiseksi. (Hännikäinen 2022, 22–23, 27–28, 37–38.)

Välitalo (2023) teki opinnäytetyönään kuvailevan kirjallisuuskatsauksen reaaliaikaisesta arvonlisäveroraportoinnista. Opinnäytetyön tavoitteena oli tarkastella arvonlisäveroilmoituksen muutosta, sen taustasyitä ja hyötyjä. Näkökulmana oli pienten ja keskisuurten yritysten kokemat vaikutukset ja hyödyt muutoksen toteutuessa. Opinnäytetyössä nostetaan esiin Verohallinnon julkaisemien materiaalien puutteellisuus. Verohallinto ei ole vielä kertonut, kuinka esimerkiksi luottotappioiden ja hyvityslaskujen käsittely toteutetaan uudessa ilmoitusmenettelyssä. Verohallinto on saattanut tehdä tarkempiakin ohjeistuksia uudesta ilmoitusmenettelystä, mutta niitä ei ole vielä julkaistu. Kaavailtu arvonlisäveroilmoituksen muutos tulee olemaan iso ja se vaikuttaa niin asiakkaisiin, tilitoimistoihin, kuin ohjelmistoyrityksiin. (Välitalo 2023, 2, 37.)

2 Taloushallinnon kehitys

2.1 Sähköinen taloushallinto

Lahti ja Salminen (2014) määrittelevät taloushallinnon järjestelmäksi, joka mahdollistaa organisaation raportoinnin sidosryhmilleen seuraamalla taloudellisia tapahtumia. Karkeasti jaettuna taloushallinto voidaan jakaa ulkoiseen eli yleiseen taloushallintoon ja sisäiseen eli johdon laskentatoimeen. Alla olevaan kuvioon 1. on koottu näiden raportointien erot. (Lahti & Salminen 2014, 16.)

Sidosryhmät/ Käyttäjät	Viranomaiset Rahoittajat Omistajat Muut sidosryhmät	Yrityksen ylin johto Keskijohto ja esimiehet Työntekijät
Raportoinnin pääkategoriat	Ulkoinen raportointi	Sisäinen-/Johdon raportointi
Talousraportointi		
	Tilinpäätösraportointi	Talousohjausraportointi Budjetointi ja ennustaminen
	Konsernikonsolidointi- ja tilinpäätösraportointi	BI (Business Intelligence) ja liiketoiminta-analytiikka
Tietolähteet	Kirjanpito / taloushallinto	Kirjanpito / taloushallinto Muut operatiiviset järjestelmät ERP Big Data

Kuvio 1. Ulkoinen ja sisäinen raportointi (mukaillen Lahti & Salminen 2014, 173).

Lahti ja Salminen (2014) kertovat ulkoisen raportoinnin keskittyvän lakisääteeseen raportointiin. Yleisimpiä hyödynnettäviä raportteja ovat tulos- ja tase-laskelmat, pää- ja päiväkirja sekä viranomaisilmoitukset. Viranomaisilmoituksia ovat esimerkiksi arvonlisäveroilmoitukset ja tuloveroilmoitukset. Ulkoiseen raportointiin sisältyy kiinteästi myös tilinpäätösraportointi. Tilinpäätösraportointi koostuu

virallisesta tilinpäätöksestä, joka on julkista tietoa ja tilinpäätöserittelystä, joka sisältää tilinpäätöksen liitetietoja. Osa näistä liitetiedoista saadaan kirjanpidosta ja osa kerätään taloushallinnon järjestelmän ulkopuolelta. (Lahti & Salminen 2014, 174.)

Lahti ja Salminen (2014) mainitsevat sisäisen raportoinnin merkityksen kasvusta vallitsevan epävarman taloustilanteen ja monilla toimialoilla tapahtuneiden muutoksien myötä. Sisäinen raportointi tukee yrityksen strategiaa ja auttaa arvioimaan oikeita toimia ennustamalla ja simuloimalla potentiaalisia ratkaisuja ja tapahtumia. Sisäinen raportointi voidaan jakaa kolmeen osa-alueeseen: talous- ja tulosraportointiin, talousohjauksen raportointiin ja liiketoiminnan hallintaan ja analysointiin. (Lahti & Salminen 2014, 176–177.)

Lahden ja Salmisen (2014) mukaan talousohjauksen raportointi muodostuu toiminnalle asetettavien tavoitteiden, taloushallinnon osalta budjetin, ympärille. Talousohjauksen raportointi koostuukin yleensä johdon kuukausiraportista, vakioidusta sisäisestä talousraportoinnista ja budjetointiprosessista ja ennustamisesta. Lisäksi raportointiin voidaan sisällyttää kustannuslaskelmia tarpeiden mukaan. Merkittävä ero ulkoiseen raportointiin verrattuna on raporttien laajuus ja näkökulma. Siinä missä ulkoisessa raportoinnissa keskitytään lähinnä viranomaisten vaatimuksiin, talousohjauksen raportoinnissa käydään läpi tunnuslukuja ja laskelmia monipuolisemmin. Raportteja muodostetaan usein erikseen esimerkiksi tulos- ja kustannusyksiköittäin, eri prosesseista tai liiketoiminta-alueista. (Lahti & Salminen 2014, 177–178.)

Lahti ja Salminen (2014) kertovat talousohjauksen raportoinnissa hyödynnettävän myös kirjanpidon erilaisia raporttimalleja ja hierarkioita. Yhtenä työkaluna voidaan pitää seurantakohteita. Seurantakohteilla saadaan nostettua raportille eri osa-alueille kuuluvia kuluja. Seurantakohteita voidaan luoda esimerkiksi projekteille, toiminnoille tai kustannuspaikoille. (Lahti & Salminen 2014, 178.)

Lahti ja Salminen (2014) kertovat budjetoinnin ja ennustamisen käytöstä talousohjauksen raportoinnissa. Monilla sähköisillä kirjanpitojärjestelmillä on sähköinen työkalu budjetin luomiseen. Osa luvuista kirjautuu automaattisesti budjettiin

esimerkiksi edellisen vuoden toteutumien mukaisesti, mutta budjettiraportointi on muokattavissa. Budjettiraportti voidaan luoda yrityksen tarpeidenmukaisella tarkkuudella, suurista linjoista yksityiskohtaisempiin tavoitteisiin. Ennustaminen kulkee yleensä budjetin mukana. Ennusteita voidaan päivittää esimerkiksi kuukausittain tai kvartaaleittain, jolloin toiminnan kehitystä on helpompi seurata niin tilikauden aikana kuin sen päätyttyä. (Lahti & Salminen 2014, 180–181.)

Lahden ja Salmisen (2014) mukaan sähköinen taloushallinto ei tarkoita vain taloushallinnon osa-alueiden käsittelyä sähköisesti vaan taloushallinnon tehostamista käyttämällä muun muassa erilaisia sähköisiä työkaluja, integrointia ja sovelluksia. Lahti ja Salminen kuvaavat sähköisen ja digitaalisen taloushallinnon eroja verkkolaskujen avulla. Digitaalisessa taloushallinnossa verkkolaskut kulkevat suoraan yritykseltä toiselle verkkolaskutuskanavien kautta. Sähköisessä taloushallinnossa lasku lähetetään myyjältä paperisena ja ostaja skannaa sen omaan kirjanpitoonsa. Vaikka lasku lopulta siis on sähköisessä muodossa, ei se ole ollut digitaalinen. (Lahti & Salminen 2014, 26.)

Verkkolasku on rakenteinen lasku. Rakenteisessa laskussa kaikki laskun tiedot ovat standardin mukaisesti jäsenneilty, mikä mahdollistaa sen luettavuuden ja käsittelyn koneellisesti. Verkkolaskuja lähetetään verkkolaskuvälittäjien kautta. Yrityksellä tulee siis olla sopimus joko suoraan tai välillisesti esimerkiksi tilitoimiston kautta verkkolaskuvälittäjän kanssa. Verkkolaskuvälittäjällä on vastuu tarkistaa yrityksen olevan oikea ja että se on kaupparekisterissä. Tämä auttaa ehkäisemään huijauslaskujen massapostituksia ja väärinkäytöksiä. (Tieke 2023.)

Suomalaisissa verkkolaskuissa käytetään yleensä kahta verkkolasku formaattia: Finvoice ja TeappsXML. Molemmat formaatit on kehitetty yhteensopiviksi eurooppalaiseen verkkolaskustandardiin (EN16931), sekä toisiinsa. (Tieke 2023.)

Vuonna 2008 Euroopan Unioni aloitti PEPPOL- projektin, jonka avulla luotiin UBL-standardin mukainen verkkolaskusanoma ja PEPPOL- verkosto verkkolaskuja varten. Myös UBL-standardi käyttää XML- pohjaista verkkolasku kuvausta. PEPPOL- verkosto oli alun perin tarkoitettu julkisen hallinnon käyttöön

Euroopan Unionin alueella. Nykyään PEPPOLia käytetään kuitenkin laajasti myös yritysmaailmassa ja Euroopan Unionin rajojen ulkopuolella. (Fredman 2022.)

2.2 Digitaalinen taloushallinto

Lahden ja Salmisen (2014) mukaan digitaalinen taloushallinto näkyy erityisesti erilaisten tietovirtojen digitalisoimisena. Kun data kulkee digitaalisena eri järjestelmien ja organisaatioiden välillä, mahdollistaa se myös taloushallinnon raportoinnin ja prosessien automatisointia. (Lahti & Salminen 2014, 27)

Lahti ja Salminen (2014) kertovat digitaalisen taloushallinnon tuomista merkittävistä hyödyistä verrattuna paperiseen taloushallintoon. Digitaalinen taloushallinto tehostaa prosesseja, vähentää tarvittavien resurssien määrää ja on ympäristöystävällinen ratkaisu. Digitaaliseen taloushallintoon siirtyminen on parantanut organisaatioiden tehokkuutta pääsääntöisesti 30–50 %. Yksittäisissä prosesseissa tehokkuus on saattanut nousta jopa 90 %. Tehokkuuden parannus johtuu erityisesti päällekkäisten prosessien lopettamisesta. Kun data on digitaalisessa muodossa, on se saavutettavissa kaikkien prosessiin osallistuvien osalta reaaliaikaisesti. Kustannussäästöjä syntyy niin arkistoinnin, työvoiman kuin niihin käytettävien tukitoimintojen osalta. (Lahti & Salminen 2014, 32.)

Lahti ja Salminen (2014) puhuvat myös muista digitalisaation tuomista eduista organisaatioiden arjessa. Ohjelmistojen tarjoamat sovellukset mahdollistavat esimerkiksi GPS:n hyödyntämisen matkalaskujen luonnissa. Automatisointi lisää tiedon luotettavuutta, kun tallennus- ja laskuvirheet vähenevät. Tiedonsaanti myös helpottuu, kun ohjelmistosta voi hakea erilaisia raportteja myös itsenäisesti. Suuremmille ja kansainvälisille organisaatioille digitalisointi tuo saavuttavuutta ja läpinäkyvyyttä toimintoihin. (Lahti & Salminen 2014, 32–33.)

Lahden ja Salmisen (2014) mukaan digitalisoituminen näkyy myös sen myötä käyttöön tulevissa järjestelmissä. BSP eli Business Service Provisioning tarkoittaa verkostotaloutta, jossa yhdistyvät useat toimijat tai komponentit

pilvipohjaisten järjestelmien ja keskitettyjen tietokantojen avulla. BSP:stä puhuttaessa voidaan tarkoittaa myös erillistä palvelua tai palveluntarjoajaa. Siinä tapauksessa palveluntarjoaja tarjoaa kokonaisuutta, jossa prosessin ja sovelluksen ylläpito, sekä kehittäminen kuuluvat hintaan. Erilaisten verkostomallien ja kokonaisprosessipalveluiden kehitys näkyy laajasti eri toimialoilla ja monissa toiminnoissa. Niiden kehitys tuo myös muokattavuutta ja joustavuutta taloushallinnon organisointiin. Keskittämistä, hajautusta ja ulkoistamista voidaan yhdistellä ja valita kunkin toiminnon ja prosessin tarpeiden mukaan. (Lahti & Salminen 2014, 49.)

Kaarlejärvi ja Salminen (2018, 29–31) nostavat seuraavat tekijät, jotka mahdollistavat digitalisaation nopean kehityksen:

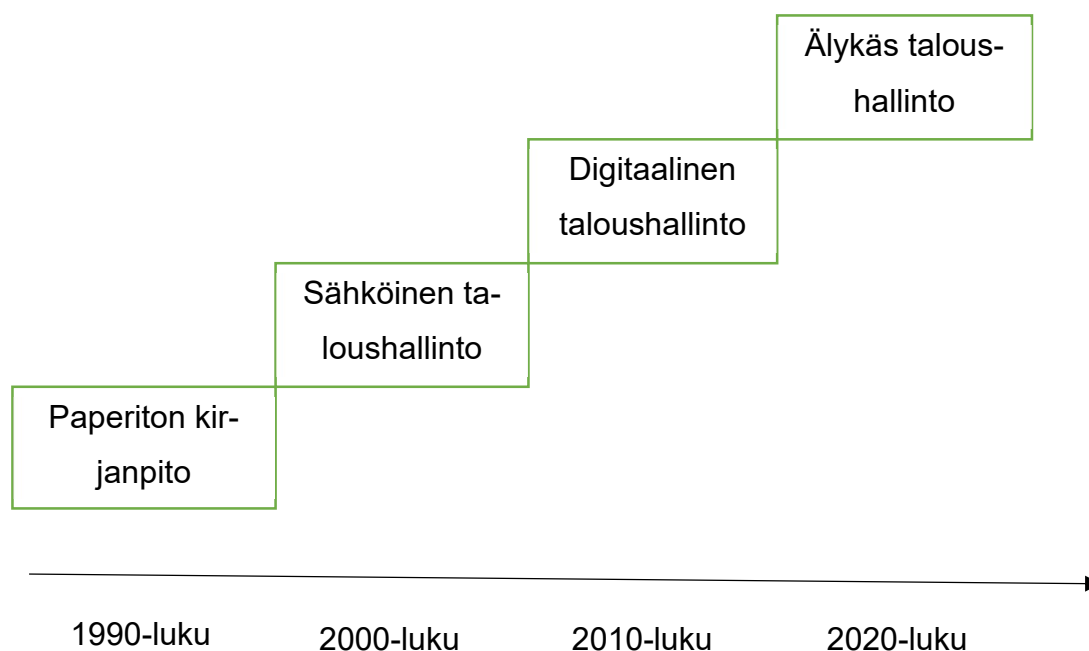
- sähköisen laskutuksen ja standardien globaali kehitys
- pilvipalveluiden kehittyminen ja yleistyminen taloushallinnon ohjelmistoissa
- mobiilisovellusten tuoma käyttäjäystävällisyys taloushallinnon ohjelmistoihin
- taloushallinnon yhdistyminen toiminnanohjaukseen sitä varten räätälöidyissä ratkaisuissa
- taloushallinnon ekosysteemien ja alustojen luonti ja kehitys
- datan käytön ja keräämisen kasvu.

Vaikka digitalisointi on kovassa kasvussa, on tärkeää muistaa myös taloushallinnon perustarkoitus. Taloushallinto tuottaa tietoa liiketapahtumista vähintään siinä kapasiteetissa, mitä laissa on määritelty. (Lahti & Salminen 2018, 29–31.)

Kaarlejärven ja Salmisen (2018) mukaan taloushallinnon digitalisoituminen kiihtyy vuosina 2016–2020. Tätä harppausta sähköistymiseen selittää laskutuksen ja standardien globaali kehitys, ohjelmistojen muutos ja robotiikan lisääntyminen. Erityisesti eri ohjelmistojen muutos käyttäjäystävällisempään suuntaan on vaikuttanut sähköisen kirjanpidon käyttöönottoon. Räätälöidyt ratkaisut erilaisille toimialoille integroitujen kirjanpito-ohjelmien ja lisääntyvien mobiilisovelluksien kanssa nostavat niiden houkuttelevuutta. (Kaarlejärvi & Salminen 2018, luku 3.)

2.3 Älykäs taloushallinto

Alla olevassa kuviossa 2. Kaarlejärvi ja Salminen (2018) mallintavat taloushallinnon kehitystä paperittomasta taloushallinnosta älykkääseen taloushallintoon (Kaarlejärvi & Salminen 2018, 16).



Kuvio 2. Taloushallinnon digitalisoituminen: kehitys paperittomasta kirjanpidosta älykkääseen taloushallintoon (mukaillen Kaarlejärvi & Salminen 2018, 16).

Kaarlejärven ja Salmisen (2018) mukaan älykäs taloushallinto eroaa digitaalisesta taloushallinnosta automaatioiden kautta. Vaikka digitaalinen taloushallinto sisältää taloushallinnon sähköittämisen lisäksi myös automatisaatiota, on automatisoinnin raamit luonut ohjelmiston käyttäjä. Älykkäässä taloushallinnossa ohjelmisto osaa luoda itselleen käsittelysääntöjä, suoriutuu normaaleista ja poikkeavista tilanteista, tekee täsmäytyksiä, analysoi tuloksia ja valmistaa ennustuksia tulevasta. Tämä mahdollistaa ohjelmiston käyttäjän keskittymisen eri osa-alueisiin kuin aiemmin. (Kaarlejärvi & Salminen 2018, 16–17.)

Kaarlejärvi ja Salminen (2018) kertovat älykkään taloushallinnon tuomista hyödyistä organisaatioille. Älykäs taloushallinto tarjoaa digitaalisen taloushallinnon

tuomien etujen lisäksi lisäarvoa liiketoimintaan ja helpottaa taloushallinnon tehtäviä. Erilaiset automatisaatiot vähentävät käyttäjän työmäärää, tekoäly nostaa tärkeitä datapisteitä esiin ja jopa ehdottaa mahdollisia toimenpiteitä. Tällöin käyttäjälle aukeaa mahdollisuus keskittyä enemmän uusien ja tulkinnallisten tilanteiden käsittelyyn ja päätöksentekoon. (Kaarlejärvi & Salminen 2018, 22–23.)

Kaarlejärvi ja Salminen (2018) kokoavat digitaalisen taloushallinnon eli automatisoinnin ja älykkään taloushallinnon eli tekoälyn hyödyntämisen eroja taloushallinnon edistämisessä. Automatisoinnin hyödyt ja tavoitteet näkyvät tehokkuudessa, laadussa ja nopeudessa. Tekoälyn hyödyntäminen lisää tietoa ja hyötyä liiketoimintaan ja hyödyttää niin työntekijöitä kuin asiakkaita. Älykäs taloushallinto toisin sanoen tukee paremmin toiminnan johtamista, strategian kehitystä ja auttaa optimoimaan työntekijöiden työpanosta. (Kaarlejärvi & Salminen 2018, 23.)

Kananen ja Puolitaival (2019) kertovat datan määrän tärkeydestä tekoälyn hyödyntämisessä. Tekoäly toimii algoritmien avulla ja algoritmit tarkkuus on suoraan sidoksissa datan määrään. Datan määrän lisäksi tekoälyn suoriutumista toimivuutta säätelevät myös datan yhtenäisyys ja luokiteltavuus. Mitä vähemmän datassa on tulkinnan varaa, sitä helpompi tekoälyn on sitä käsitellä. (Kananen ja Puolitaival 2019, 63–65.)

Kananen ja Puolitaival (2019) ovat luoneet polun operatiivisen tiedon, eli datan, keräämisestä tiedolla johtamiseen eli sen hyödyntämiseen osana liiketoimintaa. Polun lisäksi on kerätty vaiheisiin liittyviä yleisiä ongelmia tilanteita. Nämä on koottu alla olevaan taulukkoon 1.

Vaihe	Ongelmatilanne
Datan tallentaminen	Dataa ei kerätä tai tallenneta
Data-arkkitehtuuri	Dataa ei varastoida
Datan hallinta	Dataa ei voi hyödyntää
Analytiikka ja automaatio	Dataa ei ole analysoitu
Visualisointi	Tuloksia ei kommunikoida eteenpäin
Tiedolla johtaminen	Dataa ei käytetä johtamisessa Datalla ei ole vaikutusta ihmisten käyttäytymiseen

Taulukko 1. Operatiivisesta informaatiosta tiedolla johtamiseen (Kananen ja Puolitaival 2019, 75–76).

Kanasen ja Puolitaipaleen (2019) mukaan datan hyödyntäminen aloitetaan tunnistamalla dataa kerryttävät osa-alueet ja ne osa-alueet, joille datasta voidaan saada lisäarvoa. Data- tai järjestelmäarkkitehtuuri tarkoittaa datan keräämistä sellaisella järjestelmällä, joka pystyy hyödyntämään tekoälyä. Jotta dataa voidaan hyödyntää, tulee koko organisaatiolla olla ymmärrystä tietoisuutta datan hyödyntämismahdollisuuksista ja tekoälyn kapasiteetin perusteista. (Kananen ja Puolitaival 2019, 76.)

Kananen ja Puolitaival (2019) kertovat datan hyödyntämisen yleisesti rajoittuvan historiatietojen tarkasteluun. Tällöin datalla ei ole vaikutusta yrityksen ydinstrategiaan. Koulutuksen myötä voidaan dataa kuitenkin käyttää olemassa olevien toimintojen kehittämiseksi. Esimerkiksi asiakaskokemusta, tuotteita, palvelua tai operatiivisia toimintaprosesseja voidaan kehittää datan ja tekoälyn avulla. Data-ohjautuvuudesta puhutaan, kun datan käyttö on osa yrityksen arkipäivää. Se vaikuttaa ydintoimintoihin, päätöksentekoon ja auttaa innovoimaan uusia tuotteita ja palveluita käyttämällä dataa analytiikan rinnalla. (Kananen ja Puolitaival 2019, 76–77.)

3 Arvonlisäverotuksen ilmoitusmenettely

3.1 Nykytilanne

Arvonlisäveron ilmoitusvelvollisuus koskee lähes kaikkia liiketoimintaa harjoittavia yrityksiä yritysmuodosta huolimatta. Poikkeuksia on muutamia, esimerkiksi esiintyvät taiteilijat ja vähäistä liiketoimintaa tekevät yritykset. Toiminta katsotaan vähäiseksi, jos 12 kk aikana liikevaihto on alle 15 000 euroa. (Verohallinto 2021a.)

Vaihtoehtoisia arvonlisäverokausia on yhteensä kolme. Kausi määräytyy yrityksen liikevaihdon mukaisesti. Alle 30 000 euron liikevaihdosta ilmoitus tehdään vuosittain. Alle 100 000 euron liikevaihdosta riittää ilmoitus neljännesvuosittain. Yli 100 000 euron liikevaihto tarkoittaa sitä, että ilmoitus tehdään kuukausitasolla. Liikevaihdosta huolimatta yritys voi halutessaan tehdä ilmoituksen tiheämmin. Liikevaihtosääntö ei koske sellaisia yrityksiä, jotka harjoittavat yksinomaan maa- ja metsätalouden liiketoimintaa. Niiden tulee tehdä ilmoitus vuosittain. (Verohallinto 2024.)

Ilmoitukselle täytetään tiedot maksettavista ja vähennettävistä kotimaassa suoritettavista veroista verokannoittain. Ilmoituksella ilmoitetaan myös esimerkiksi 0-verokannan alainen liikevaihto, sekä Euroopan unionin alueella tapahtuva tavaroiden ja palveluiden osto- ja myynti tiedot. (Verohallinto 2021b.)

Nykyinen arvonlisäveroilmoitusmuoto on ollut käytössä yli 25 vuotta. Verohallinto on havainnut käytössä olevan ilmoitusmuodon antavan kapean ja niukan kuvan yrityksen toiminnasta. Lisäksi arvonlisäverovajeen eli lainmukaisen ja toteutuneen kertymän on arvioitu olevan viime vuosina noin 1,3 miljardia euroa. Näiden syiden vuoksi on selvitetty mahdollisuutta siirtyä kuitti- ja laskukohtaiseen arvonlisäveroraportointiin. (Verohallinto 2020c.)

Muutoksen toteutusta harkittaessa on tehty yhdessä Maailmanpankin kanssa kustannus-hyötyanalyysi (Verohallinto 2020c). Selvityksessä oli mukana taloushallinnon ohjelmistotoimittajia, asiakasyrityksiä ja tilitoimistoja. Selvitys toteutettiin vuosina 2017–2020 ja sen perusteelta Verohallinto on koostanut reaaliaikaisen ilmoitusmenettelyn hyötyjä ja kustannuksia eri kokoisille yrityksille. (Verohallinto 2020b.) Alla olevassa taulukossa 2 on kuvattu yritysten luokittelua kolmeen luokkaan.

Miniryttäjät	Pk-tilitoimistoasiakkaat	Suuryritykset
<p>Hoitavat tyypillisesti kirjanpitoa ja veroraportointinsa itse. Voivat käyttää jotain taloushallinto-ohjelmistoa, mutta usein käytössä lähinnä Office-ohjelmat, sähköposti ja paperi.</p> <p>Luokkaan kuuluvat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alkutuotannosta alv-velvolliset (ei kirjanpitovelvollisuutta) liikevaihdosta riippumatta 266 512 kpl ja • 50 % yrityksistä, joiden liikevaihto < 100 000 e (192 650 kpl) ja asioi itse = 96 325 kpl <p>Yhteensä: n. 363 000 yritystä</p>	<p>Ovat ulkoistaneet kirjanpidon ja veroraportoinnin ainakin joltain osin tilitoimistolle siten, että raportit tuotetaan jossakin taloushallinnon järjestelmässä.</p> <p>Alv-laskenta tapahtuu pääkirjanpito-tasolla: ohjelmisto tuottaa alv-laskelman joko kirjauskohtaisten alv-koodien tai pääkirjanpitotili-kohtaisen alv-käsittelyn avulla.</p> <p>Luokkaan kuuluvat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yritykset, joiden liikevaihto on 100 000 € - 10 M € = 120 743 kpl ja • 50 % miniryttysten (LV < 100 000 e) = 96 325 kpl <p>Yhteensä: n. 217 000 yritystä</p>	<p>Käyttävät tyypillisesti laajoja toiminnanohjausjärjestelmiä (ERP yms.), joita käytetään ensisijaisesti muihin kuin yrityksen ulkoisen laskennan ja raportoinnin tarpeisiin. Alv-ilmoituksen laatiminen edellyttää usein eri järjestelmien/osajärjestelmien tuottamien tietojen yhdistelyä manuaalisesti.</p> <p>Luokkaan kuuluvat: Yritykset, joiden liikevaihto > 10 M €</p> <p>Yhteensä: n. 4 400 yritystä</p>

Kuva 2. Asiakasryhmät hyöty-kustannuselvityksessä. (Verohallinto 2020b).

Selvityksen myötä Verohallinto (2020c) toteaa, että edelleen ennalta määriteltyjen tietojen raportointi riittäisi. Uudistuksen myötä ei yritysten tarvitsisi toimittaa laskujen tai kuittien tietoja kokonaisuudessaan, vaan merkitykselliseksi nousee tietojen vertailukelpoisuus liikekumppanien välillä. Lisäksi uudistukseen olisi tarkoitus sisällyttää maantieteellisiä rajoituksia, joiden osalta ilmoittaminen olisi vapaaehtoista. (Verohallinto 2020c.)

3.2 Yrityksen digitalous -hanke

Tukeakseen muutosta kohti reaaliaikaista arvonlisäveroilmoittamista työ- ja elinkeinoministeriö (2021) on aloittanut Yrityksen digitalous -hankkeen. Hankkeen toteutusaika on 2021–2024 ja sitä koordinoi Patentti- ja rekisterihallitus. Hankkeen tavoitteena on luoda perusta reaaliaikatalouden käyttöönottoa varten. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2021.)

Patentti- ja rekisterihallituksen (2024) mukaan hankkeen tavoitteena on mahdollistaa digitalous Suomessa. Konkreettisenä tavoitteena on luoda ehdotuksia, joilla rakennetaan digitaloutteen talouteen tarvittavia taloushallinnon toimintoja ja prosesseja, varmistetaan ekosysteemin yhteen toimivuus ja tekniset tarpeet sekä luodaan sille organisaatio ja hallintamallit. Hankkeessa arvioidaan myös tarpeelliseksi nousevaa lainsäädäntöä. (Patentti- ja rekisterihallitus 2024a.)

Patentti- ja rekisterihallitus (2024) kertoo hankkeen toteutuksen järjestettävän yhteistyössä useiden toimijoiden kanssa. Mukana ovat Verohallinto, Valtionkonttori, Tilastokeskus, Digi- ja väestövirasto ja ryhmä yksityisiä toimijoita. Hankkeen visiona on luoda digitalouden ekosysteemi, joka mahdollistaa reaaliaikaisen, turvallisen ja saumattoman yhteystoiminnan niin kansallisesti kuin myös muiden Pohjoismaiden kanssa. (Patentti- ja rekisterihallitus 2024a.)

Hankkeen visioksi kerrotaan ekosysteemin olevan valmis vuonna 2030. Hankkeen katsotaan tarvitsevan jatkokehitystä ja kaikkien hankkeen osien ei uskota valmistuvan hankeaikana eli vuosina 2021–2024. (Yrityksen digitalous 2023.)

Patentti- ja rekisterihallitus (2024) tiedottaa hankkeen liittyvän kiinteästi Nordic Smart Government and Business -hankkeeseen. Tämä on pohjoismaisten kaupparekisterien yhteinen hanke, jonka tarkoituksena on edistää taloustietojen automatisointia ja siirtymistä niin yritysten välillä kuin yrityksiltä viranomaisille. Hankkeessa on menossa vaihe 4.0, jonka toiminta-aika on 2021–2024. (Patentti- ja rekisterihallitus 2024b.)

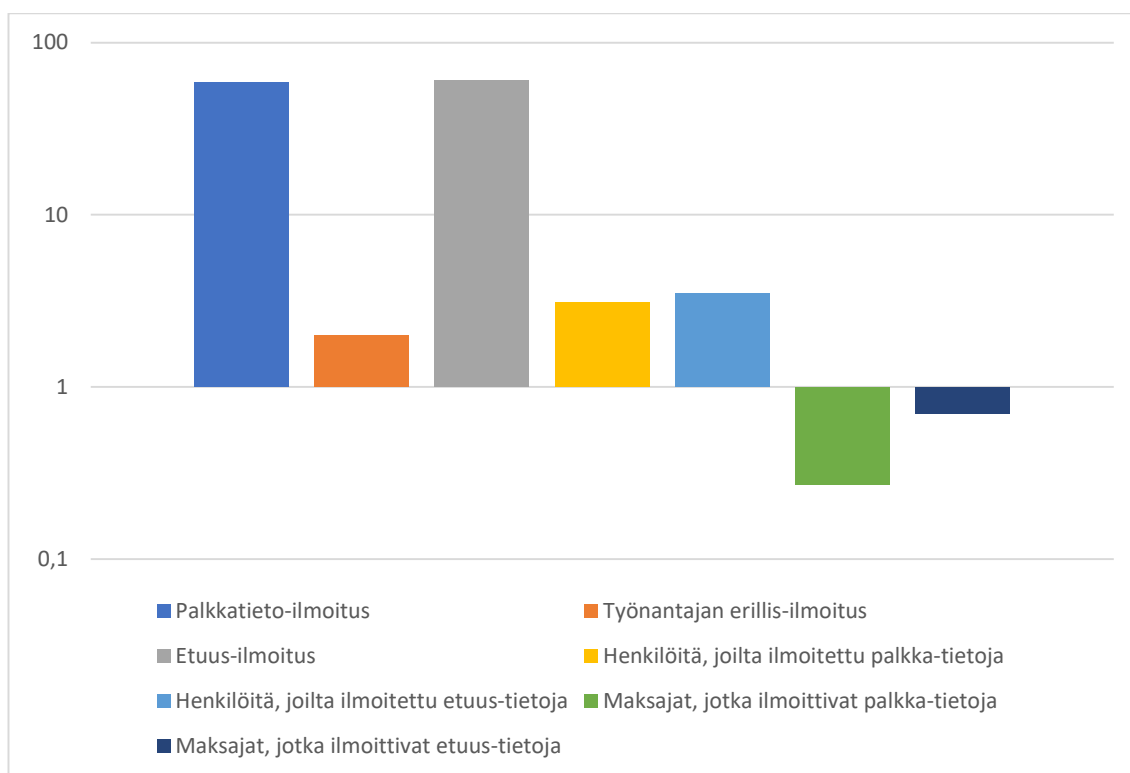
Yrityksen digitalous -hankkeelle on luotu omat verkkosivut. Verkkosivuille on luotu tietoa eri toimijoille, kuten kunnille, yrityksille ja taloushallinnon ammattilaisille. Verkkosivujen on tarkoitus toimia myös yhteisöfoorumina, joten sieltä löytyy myös muun muassa asiakaskyselyitä ja tapahtumakalenteri. Osana hanketta on toteutettu useita kokeiluja, joissa korostuu erityisesti Peppol-verkosto. (Yrityksen digitalous 2023.)

3.3 Reaaliaikaisen arvonlisäverotuksen valmistelu

Verohallinnon mukaan lasku- ja kuittikohtainen raportointi otettaisiin käyttöön vaiheittain. Kiinteänä osana uudistusta on kirjanpidon prosessien ja ohjelmien kehitys. Uudistuksen käyttöönoton olisi tarkoitus alkaa pelkkien laskujen osalta, sillä niiden sähköinen käyttöaste on kuitteja suurempi. Käyttöönotto alkaisi ensin julkishallinnon kanssa käytävästä kaupasta. Sen jälkeen uudistus laajenisi yritysten välisiin kauppoihin ja kuluttajakauppoihin. (Verohallinto 2020c.)

Alkuperäinen tavoite uudistuneen ilmoitusmenettelyn käyttöönottoon oli vuosi 2022, mutta koronan ja maailman muuttuneen taloustilanteen vuoksi sitä lykättiin. Uutta aikataulua uudistukselle ei ole vielä päätetty. (Verohallinto 2023.)

Viitteitä käyttöönoton aikataulusta voidaan ottaa muista viranomaistason sähköistämiprojekteista. Viimeisimpänä suurena reaaliaikaisen ilmoituksen hankkeena voidaan katsoa olevan tulorekisteri. Tulorekisteri (2024) on sähköinen tietokanta, jonne ilmoitetaan tiedot maksetuista palkoista, eläkkeistä ja etuuksista. Alla olevaan kuvioon 3. on kerätty tietokannan tiedot lajeittain vuodelta 2023.



Kuvio 3. Tulorekisterin tiedot lajeittain vuodelta 2023 (Tulorekisteri 2024).

Valtiovarainministeri (2014) aloitti kansallisen tulorekisterin perustamishankkeen 1.11.2014. Hankkeessa oli kuusi vaihetta; järjestäytyminen, vaatimusmäärittely ja valmistelu, hankintaprosessi, rekisterin määrittely, suunnittelu, toteutus ja testaus sekä kaksi käyttöönottoa. Hankkeen toteutusaika oli 2014–2019 ja ensimmäinen käyttöönottopäivä oli 1.1.2019. (Valtiovarainministeri 2014.)

Palkkatietoja rekisterissä on ollut vuodesta 2019 alkaen. Eläke- ja etuustietoja on ilmoitettu vuodesta 2021 alkaen. Ilmoitukset tapahtuvat joko rajapinnan kautta tai sähköisen asiointipalvelun avulla. Paperisia ilmoituksia hyväksytään vain erityisestä syystä. Verohallinnon tulorekisteriyksikkö hoitaa tulorekisterin ylläpitämistä ja toimii sen vastuuviranomaisena. (Tulorekisteri 2024.)

3.4 Uudistukseen vaikuttavat ulkoiset tekijät

Suomen arvonlisäveroilmoitus menettelyyn vaikuttavat myös kansainväliset tekijät. Euroopan komissio (2022) on tehnyt ehdotuksen arvonlisäverosäätöjen

uudistamisesta. Uudistus sisältää myös digitaalisen raportoinnin käyttöönoton, joka mahdollistaisi tulevaisuudessa reaaliaikaisen arvonlisäveroraportoinnin. (Euroopan Komissio 2022.) Ehdotuksen toteutuessa kokee myös Suomi tarvetta nopeampaan muutokseen asiassa.

Ehdotuksessa on kolme päätavoitetta. Ensimmäinen tavoite on arvonlisäveroilmoitusvelvollisuuksien nykyaikaistaminen lisäämällä vaatimukset digitaalisesta raportoinnista ja rajat ylittävissä liiketoimissa sähköisestä laskutuksesta. Toisena tavoitteena on päivittää arvonlisäverotukseen liittyviä suorituspaikkasääntöjä erityisesti lyhytaikaisen matkustajaliikenne palvelujen ja vuokramajoituksen osalta. Viimeisenä tavoitteena on ottaa käyttöön Euroopan Unionin yhteinen arvonlisäverovelvollisten rekisteröintijärjestelmä. Järjestelmä helpottaa ilmoitus ja maksamisjärjestelyjä ja minimoidaan moninkertaisen rekisteröinnin tarve Euroopan unionin alueella. (Euroopan Komissio 2022.)

Nykyinen voimassa oleva arvonlisäverodirektiivi on lähtöisin 1970-luvulta. Direktiivi vaatii poikkeusluvan jäsenvaltioilta, jotka haluavat ottaa käyttöön pakollisen sähköisen laskutuksen mahdollistavia raportointivaatimuksia. Poikkeusluvan saaneet jäsenvaltiot ovat ottaneet käyttöön vaatimuksia, jotka antavat veroviranomaisille liiketoimikohtaisia tietoja. Nämä uudistukset ovat tehostaneet verovalvontaa ja lisänneet arvioiden mukaan 19–28 miljardia euroa arvonlisäverotuloja jäsenvaltioille muutoksen alettua vuosina 2014–2019. (Euroopan Komissio 2022.)

Nykyinen direktiivi antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden päättää laajasti veronkannon järjestämisestä ja raportointivaatimuksista. Monikansallisille yrityksille tämä tarkoittaa hajanaisia sääntöjä, jotka voivat vaihdella suuresti toimittavissa maissa. Jäsenvaltioilla on myös ollut vapaus valita, onko yritysten ilmoitettava yhteisöhankeista. Vain alle puolet jäsenvaltioista vaatii ilmoitusta yhteisöhankeista. (Euroopan Komissio 2022.)

Uuden direktiivin myötä sähköisen laskutuksen säännökset kiristyisivät. Sähköinen lasku tulisi toimittaa ostajalle kahden työpäivän kuluessa verotettavan tapahtuman suorituksesta. Uusi sähköinen arvonlisäverotietojärjestelmä, VIES,

olisi keskeinen muutokselle. Sähköisistä laskuista kerätyt tiedot siirrettäisiin VIES-järjestelmään seuraavan päivän aikana ja se korvaisi tällä hetkellä käytössä olevat yhteenvetoilmoitukset. Uudistuneet säädökset on tarkoitus ottaa käyttöön 1.1.2028 ja ne koskisivat Euroopan Unionin sisäistä kauppaa. (Virtanen & Stevenius 2022.)

Majoitus- ja vuokraustoiminnan alustataloutta koskevien arvonlisäverovelvollisuuksien muutoksia on tarkoitus ottaa käyttöön 1.1.2025. Uudistus siirtäisi arvonlisäveron perimis- ja tilittämismvastuun palveluja tarjoaville alustoille. (Virtanen & Stevenius 2022.)

Arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröintiin on ehdotettu useita muutoksia ja ne otettaisiin käyttöön vaiheittain vuosina 2024–2026. Muutokset sisältävät muun muassa laajennuksia käytössä olevaan OSS-järjestelmään ja käänteisen arvonlisäverotuksen sallimiseen. OSS-järjestelmän laajennuksien on tarkoitus mahdollistaa yrityksen kaikkien raportointivelvoitteiden huolehtimisen yhden portaalinkin kautta. (Virtanen & Stevenius 2022.)

Myös muilta valtion osa-alueilta näkyy viitteitä taloushallinnon digitalisoinnista. Valtiokonttori (2023) kannustaa kuntia ja hyvinvointialueita digitalisoimaan kaikkia taloushallinnon osa-alueita. Tukea tarjotaan myös suoraan tutkihallintoa.fi -sivustoon liittyvässä hankkeessa. (Valtiokonttori 2023.)

3.5 Reaaliaikaisen arvonlisäverotuksen vaikutukset

Verohallinnon (2020b) mukaan uudistus vähentäisi tarvittavien resurssien käyttöä niin viranomaistaholta kuin yritystenkin puolelta. Esimerkiksi arvonlisäverovähennyksien oikeellisuutta tarkistaessa, ei tarvitsisi enää tehdä selvityspyyntöä kohdeyritykselle, vaan tarvittavat tiedot löytyisivät suoraan toimitetulta arvonlisäverotusraportilta. (Verohallinto 2020c.)

Alla olevassa kuvassa 3. on Verohallinnon arvioimat kustannusvaikutukset asiakasryhmittäin:

Miniryrittäjät	Pk-tilitoimistoasiakkaat	Suuryritykset
<p>Kertaluontoiset kustannukset</p> <ul style="list-style-type: none"> ohjelmistomuutokset: 476 000 e, n. 7 e / yritys, mutta vain osa käyttää ohjelmistoja, osa vain OmaVeroa ilmoitus on ohjaavampi, joten ei muita käyttöönottoon liittyviä kustannuksia <p>Vuotuinen kustannusvaikutus*</p> <ul style="list-style-type: none"> Suurelle osalle asiakkaista ei vuotuisia kustannuksia Kustannuksia n. 2 % eli n. 7 260 yritykselle, n. 180 e / yritys, yhteensä 1,31 milj. e <p>Yhteensä: n. 363 000 yritystä</p>	<p>Kertaluontoiset kustannukset</p> <ul style="list-style-type: none"> ohjelmistomuutokset: 1,5 milj. e, n. 7 e/yritys muut käyttöönoton kustannukset (mm. koulutus): 816 000 e, n. 4 e/yritys <p>Vuotuinen kustannusvaikutus*</p> <ul style="list-style-type: none"> Suurelle osalle asiakkaista ei vuotuisia kustannuksia Kustannuksia n. 2 % eli n. 4 340 yritykselle, n. 315 e / yritys, yhteensä 1,37 milj. e <p>Yhteensä: n. 217 000 yritystä</p>	<p>Kertaluontoiset kustannukset</p> <ul style="list-style-type: none"> uudet alv-koodit: 44,4 milj. e, n. 10 000 e/yritys veroton myynti: 900 000 e, 10 000 e/yritys * 90 yritystä muut käyttöönoton kustannukset (mm. koulutus): 22,2 milj. e, n. 5 000 e/yritys <p>Vuotuinen kustannusvaikutus*</p> <ul style="list-style-type: none"> Suurelle osalle asiakkaista ei vuotuisia kustannuksia Kustannuksia n. 2 % eli n. 90 yritykselle, n. 465 e / yritys, yhteensä 42 000 e <p>Yhteensä: n. 4 400 yritystä</p>

* Vuotuinen kustannusvaikutus muodostuu tiettyjen poikkeustilanteiden, esimerkiksi verottomien myyntien käsittelystä arvonlisäveroilmoitusta varten. Näitä tilanteita on arviolta 2 prosentilla asiakkaista.

Kuva 3. Yhteenvedo kustannuksista asiakasryhmittäin. (Verohallinto 2020c).

Verohallinto (2020b) arvioi muutoksen kertaluontoisten kustannusvaikutuksien olevan vähäisiä niille pienille ja keskisuurille yrityksille, joilla on jo käytössään valmis sähköisen taloushallinnon ohjelmisto. Suurimpia muutuskustannuksia arvioidaan tulevan niille yrityksille, joiden taloushallinnon ohjelmisto on rakennettu sisäisen laskennan näkökulmasta ja joiden ohjelmistoja on räätälöity yrityksen tarpeisiin. Kustannuksia tulee myös muutoksesta johtuvan koulutustarpeen

vuoksi. Verohallinto suunnittelee tämän vuoksi laadukasta ja kattavaa ohjeistusta muutoksesta. (Verohallinto 2020b.)

Vuosittaisia kustannuksia arvioidaan tulevan vain hyvin vähäiselle osalle yrityksistä. Tämä tarkoittaa poikkeustilanteista, esimerkiksi arvonlisäverottoman myynnin ilmoittamisesta, johtuvia kustannuksia. Sen on arvioitu koskevan noin 2 % käyttäjistä ja tuovan noin 15% kustannukset laskettuna käyttöönottoaiheen kustannuksista. Käytännössä se tarkoittaisi yrityksen koosta riippuen noin 200–500 euroa vuodessa. (Verohallinto 2020b.)

Hyötyjä muutoksesta olisi useita. Uusi alvonlisäveroilmoitus olisi selkeämpi ja ohjaavampi. Se helpottaisi kirjanpidon täsmäytystä arvonlisäveroilmoitukseen ja toisi sitä kautta säästöjä myös yrityksille. Verohallinnon olisi helpompi kohdentaa ohjausta ja selvityspyyntöjen määrä vähenisi. Verohallinnon reagointi nopeutuisi ja siten myös yritykset saisivat tiedon virheellisistä menettelyistään nopeammin. Muutoksen ei arvioida tuovan lisää resurssitarpeita Verohallinnon puolelle, mutta verovajeen uskotaan vähenevän 60 miljoonaa euroa vuositasolla. (Verohallinto 2020b.)

Fredman (2019) nostaa esille mahdollisia uudistuksen tuomia ongelmatilanteita. Laskukohtaisessa ilmoitustavassa Verohallinnolle ilmoitetaan tositenumero, laskun päivä, tapahtuman kokonaissumma ja veron määrä. Lisäksi verottajalle kulkeutuu tieto niin myyjän kuin ostajan y-tunnuksesta. Yhdeksi ongelmaksi nousee yrityksen ostot, jotka tehdään muutoin kuin ostolaskulla. Yrityksen edustajan käyttäessä yrityksen pankkikorttia tai henkilökohtaista pankkikorttiaan, eivät edellä mainitut tiedot kulkeudu Verohallinnolle. (Fredman 2019.)

Toiseksi pohdinnan kohteeksi Fredman (2019) nostaa manuaalisen taloushallinnon määrän pienemissä yrityksissä. Näissä yrittäjä toimii vahvasti taloushallinnossa. Hän luo itse myyntilaskut, perii suoritukset ja maksaa ostolaskut. Tällöin tilitoimisto ei kirjaa kaikkia uudistuksen vaatimia tietoja laskukohtaisesti. Muutos vaatisi kyseisille yrityksille lisäkuluja työmäärän kasvaessa. (Fredman 2019.)

Vahtera (2021) kritisoi Verohallinnon esittämiä arvioita muutoksesta johtuvista hyödyistä ja kustannuksista. Verohallinnon kaavailema muutos tuo lisää byrokratiaa arvonlisäveroilmoitusmenettelyyn ja tuottaa kustannuksia yrityksille digitalisoinnin saavuttamiseksi. Yrityksien saamat hyödyt ovat muutoksen alkuvaiheessa vähäisiä ja niiden arviointi tulevaisuudessa on vaikeaa. (Vahtera 2021.)

Työllistäviä vaikutuksia muutos tuo tilitoimistoille ja IT-alan yrityksille. IT-alalla tämä näkyy ohjelmistojen ja muutoksen tuomien uusien ratkaisujen muodossa. Tilitoimistoilla se käytännössä näkyy uusien tietojen kasvaessa työmäärän kasvaessa. On mahdollista, että esimerkiksi korttiosojen tiedot joudutaan jatkossa täydentämään ilmoitukselle manuaalisesti. Haasteita tuovat myös mahdolliset käteisalennukset, suorite ja maksuperäisten kirjanpitojen erot ja erot ostajan ja myyjän arvonlisäveroilmoituskausissa. (Vahtera 2021.)

Vahtera (2021) toteaa, että kustannuksia arvioidessa tulee ottaa myös uudistuksen myötä nousevat rahaliikenteen kulut huomioon. Pankit veloittavat jo verkkolaskujen ja korttitapahtumien välittämisestä. Muutoksen myötä ne voivat veloittaa myös niihin liittyvien tietojen erillisestä lähettämisestä. Tämä tarkoittaisi vuodessa satojen miljoonien lisäkuluja yrityssektorilla. (Vahtera 2021.)

4 Tutkimusmenetelmät ja lähestymistapa

4.1 Tutkimustavan valinta

Opinnäytetyön tutkimusosuuden tavoitteena oli saada lisää tietoa asiakasyrityksien suhtautumisesta sähköiseen taloushallintoon. Pääpainona on asiakasyrityksen valmiudet siirtyä käyttämään omassa taloushallinnossaan sähköisiä työkaluja ja heidän kokema tuen tarve.

Koska vastaajajoukko oli määritelty toimeksiantajan puolelta, valittiin tutkimustavaksi kvantitatiivinen tutkintamenetelmä. Toimeksiantajan toiveena oli luoda

kysely, joka voidaan lähettää laajalle vastaajajoukolle. Kyselyä suunnitellessa päätettiin luoda verkkokysely.

Vilka (2021) kertoo määrällisen tutkimuksen soveltuvan käytettäväksi erityisesti silloin, kun kartoitetaan tai halutaan kuvata ihmistä koskevia ominaisuuksia, kokemuksia tai ilmiöitä. Määrällisessä tutkimuksessa merkityksellistä on se, että tutkittava ilmiötä on mahdollista käsitellä mitattavassa muodossa. Mitta- ja asenneasteikot ja kysymykset tulee miettiä huolellisesti, jotta tuloksen tulkinta ja analysointi on luotettavaa. (Vilka 2021.)

4.2 Kyselyn suunnittelu

Kysely voidaan toteuttaa monin eri tavoin. Näitä ovat esimerkiksi sähköinen kysely, puhelimitse tehty kysely tai haastattelu. Tarkoituksena on toistaa kysely mahdollisimman samankaltaisesti kaikille osallistujille. Kysymyksien tulisi olla vakioituja, esittää vastaajille samalla tavalla ja samassa järjestyksessä. Haastattelussa voidaan valita tehdä informoitu kysely. Tällöin kyselyn edetessä esitetään lisäkysymyksiä. (Vilka 2021a, osa 2.)

Kyselyä suunnitellessa tulee pitää mielessä tutkimusaihe ja kysymysten tarpeellisuus. Kysymyksiä tulee olla kustakin tarvitusta tiedosta tarpeeksi, mutta myöskään turhia kysymyksiä ei ole suotavaa olla. Kysymyksiä miettiessä tulisi kiinnittää huomiota myös niiden ymmärrettävyyteen. (Vilka 2021a, osa 2.)

Kysely oli tarkoitus lähettää toimeksiantajan toimittamalle asiakaslistalle. Asiakaslista koostuu sellaisista asiakkaista, joiden kirjanpidon sähköisyysaste on pieni. Tämä tarkoittaa asiakkaita, joilla ei ole käytössään esimerkiksi sähköistä ostoreskontraa tai edes sähköistä tiliotetta. Tavoitteena oli pitää kysely lyhyenä ja kerätä asiakkaiden näkemyksiä ja toiveita liittyen kirjanpidon sähköistämiseen. Vastaajien suuren määrän vuoksi vapaamuotoisten vastausten määrä haluttiin pitää mahdollisimman pienenä. Sanallisten vastauksia lisättiin vain niihin kysymyksiin, joiden uskottiin tuovan eniten lisää tietoa vastaajien näkemyksistä.

Kyselyä suunniteltaessa nousi esiin Vuorenpään tekemä opinnäytetyö ja siihen liittyvä kysely. Kyselyssä oli hyvin käyty läpi vastaajien perustiedot, nykytilanne ja suunnitelmat liittyen sähköiseen taloushallintoon (Vuorenpää 46–48). Vuorenpään luomaa kyselyä hyödynnettiin opinnäytetyön kysymyksiä suunniteltaessa, mutta kyselyä muokattiin opinnäytetyötä varten.

Kysymyslomake tulisi testauttaa ennen lähetystä. Tällöin kyselylomake käydään läpi kriittisesti ja mahdolliset ongelmakohdat, esimerkiksi liian laveat kysymykset korjataan. Tärkeää on kiinnittää huomiota myös kyselyn täyttöaikaan, sujuvuuteen ja vastausvaihtoehtojen toimivuuteen. (Vilka 2021a, osa 2.)

Kyselylomakkeen suunnitteluvaiheessa kyselyä testasivat toiset kirjanpitäjät. Kyselyä testanneilla kirjanpitäjillä oli asiakkaana kohderyhmää vastaavia asiakkaita. Näin saatiin varmistettua kyselyn sujuvuus, käytettävyys ja kysymysasetteluiden ymmärrettävyys.

Kysymyslomake päätettiin toteuttaa Webropol-sovelluksen avulla. Webropol on monipuolinen kyselytyökalu, joka täyttää akateemiset vaatimukset (Webropol 2024). Työkalun avulla luotiin kysely (Liite 2.), joka lähetettiin sähköpostitse toimeksiantajan valitsemalle asiakasryhmälle. Sähköpostissa oli kyselylinkin lisäksi saatekirje (Liite 1.). Saatekirjeessä on kerrottu vastaajille kyselyn tarkoitus, vastausaika, ja vastausten keruutapa ja säilytysaika.

Kysely lähetettiin huhtikuun alussa 2024 n. 560 toimeksiantajan valitsemalle asiakasyritykselle. Vastausaikaa kyselyllä oli 18 vuorokautta ja asiakasyrityksille lähetettiin muistutus kyselyn päättymisestä kaksi vuorokautta ennen sen sulkeutumista.

4.3 Kyselyn rakenne

Kyselyn muodostettiin kolmivaiheiseksi. Ensimmäisessä osiossa kerättiin vastaajien perustietoja. Näitä olivat esimerkiksi vastaajien ikä, yritysmuoto ja

toiminta vuodet. Toisessa osiossa kartoitettiin yritysten nykytilanne, mitkä sähköisen taloushallinnon työkalut olivat jo käytössä ja kuinka niiden kanssa toimiminen on sujunut. Kolmannessa vaiheessa haluttiin selvittää yrityksen suunnitelmat sähköistämisestä ja vastaajien toivomat tukitoimet siihen liittyen. Lopuksi annettiin mahdollisuus jättää yrityksen yhteystiedot, jotta toimeksiantaja voisi ottaa yhteyttä yrityksen sähköistämiseksi.

5 Tutkimustulokset

5.1 Kyselyyn vastanneiden perustiedot

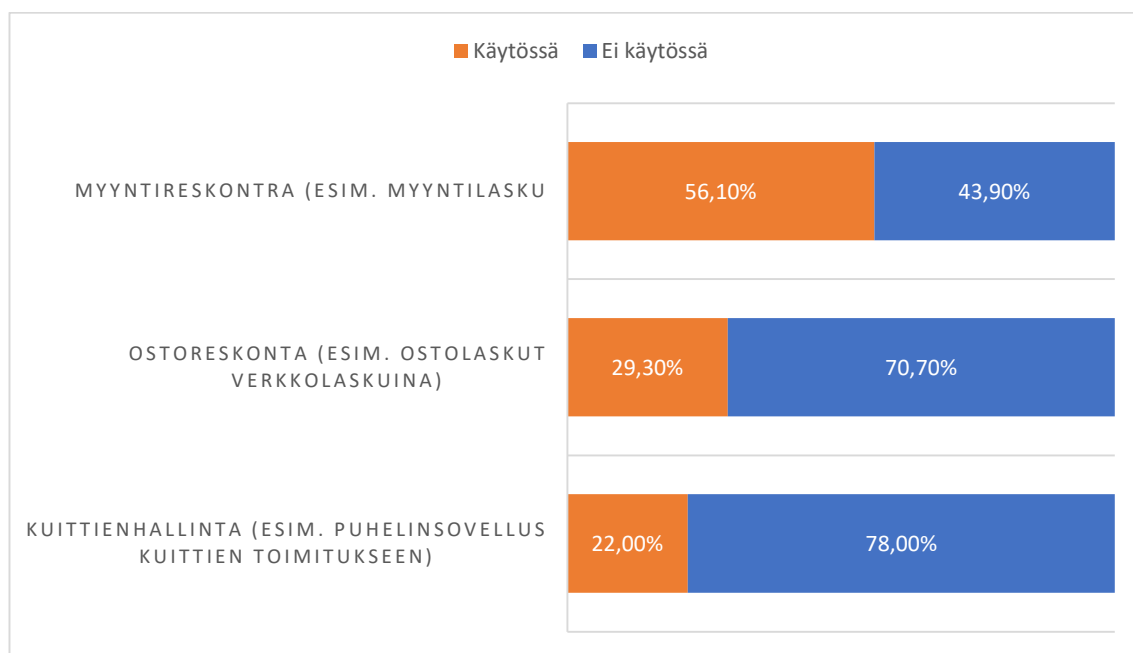
Kysely lähetettiin noin 560 vastaanottajalle. Vastanneita oli 41 eli noin 7 % kaikista vastaanottajista. Kysymyksissä 1–5 kysyttiin vastaajilta taustatietoja.

Vastaajien ikä jakauma painottui yli viisikymmentä vuotiaisiin vastaajiin, joiden osuus oli 69 % (28 vastausta) kaikista vastaajista. Eniten vastaajia oli 51–60-vuotiaissa, 42 %. Yhtiömuodokseen 61 % (25 vastausta) vastaajista kertoi osakeyhtiön. Toiseksi suurin yhtiömuoto oli 34 % (14 vastausta) henkilöyhtiö eli toimintayhtiö, kommandiittiyhtiö tai avoin yhtiö. Myös yritysten toimintavuosissa jakauma painottui yli 10 vuotta toimineisiin yrityksiin, joiden osuus oli 71 % (29 vastausta) kaikista vastanneista. 59 % vastaajista kertoi yrityksen työllistävän vain yhden henkilön. Vaihtelua oli eniten vastaajien liikevaihdossa. 37% (15 vastaajaa) kertoi liikevaihdon olleen korkeintaan 30 000 euroa, mutta toiseksi eniten vastaajia eli 19,5 % (8 kappaletta) kertoi liikevaihdon olevan yli 300 000 euroa.

5.2 Taloushallinnon sähköisten työkalujen hyödyntäminen

Vastaajien nykytilanteen kartoittamiseksi kysymyksessä 6 kysyttiin kyselyhetkellä käytössä olevista sähköisen taloushallinnon työkaluista ja tyytyväisyydestä

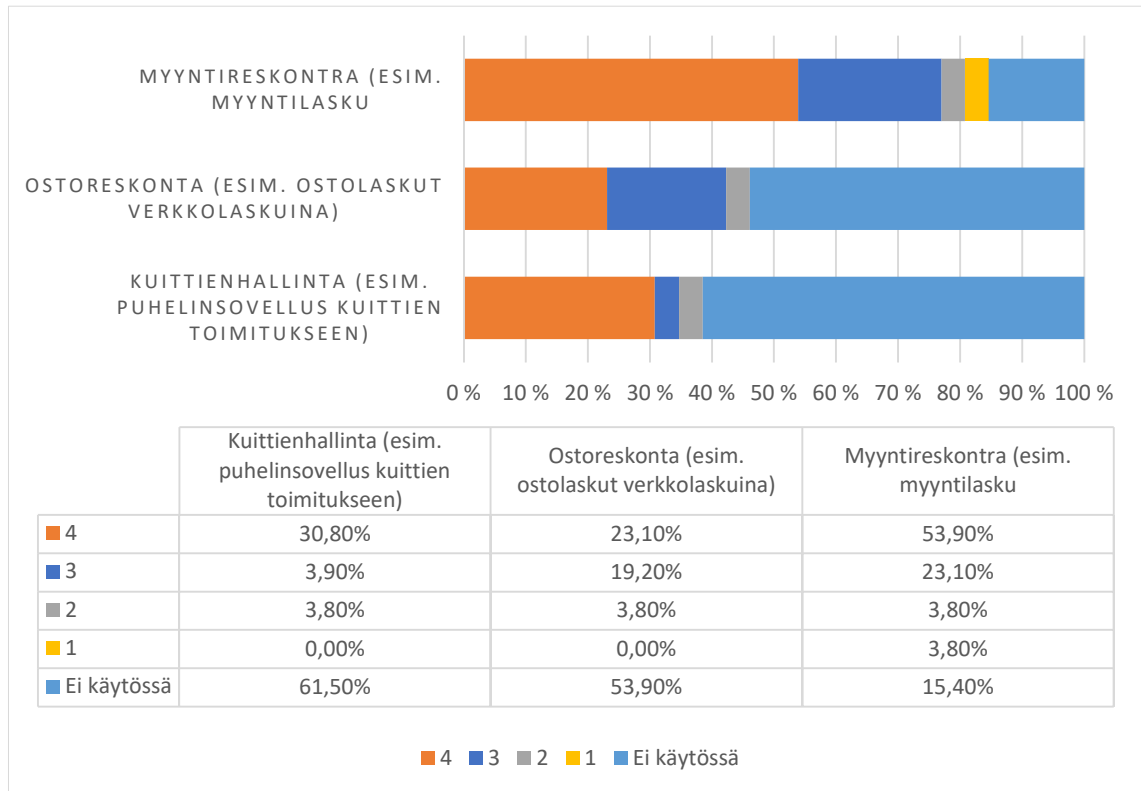
niiden käyttöön. Kuviossa 4. näkyy käytössä olevien sähköisten työkalujen jakauma.



Kuvio 4. Käytössä olevat sähköisen taloushallinnon työkalut.

Eniten vastaajilla oli käytössään myyntireskontra eli sähköiset myyntilaskut (23 vastausta). Ostoreskontra oli käytössä vain 12 vastaajista ja kuittienhallinnan oli ottanut käyttöönsä 9 vastaajaa. Myyntilaskujen käyttöönottoon saattaa vaikuttaa sen käytön helppous ja monipuolisuus. Useimmat kirjanpito-ohjelmistot tarjoavat sähköistä laskutusta. Esimerkiksi Netvisorissa myyntilaskuja voidaan lähettää verkkolaskuina, sähköpostitse tai postituspalvelun kautta (Netvisor 2024).

Käytössä oleviin sähköisiin työkaluihin vastaajat olivat pääosin tyytyväisiä. Kysymyksessä 7 vastaaja arvioivat sähköisten työkalujen käyttöä asteikolla 1–4. Asteikossa 4 vastasi todella tyytyväistä ja 1 ei tyytyväistä. Vastaukset on kerätty kuvioon 5.

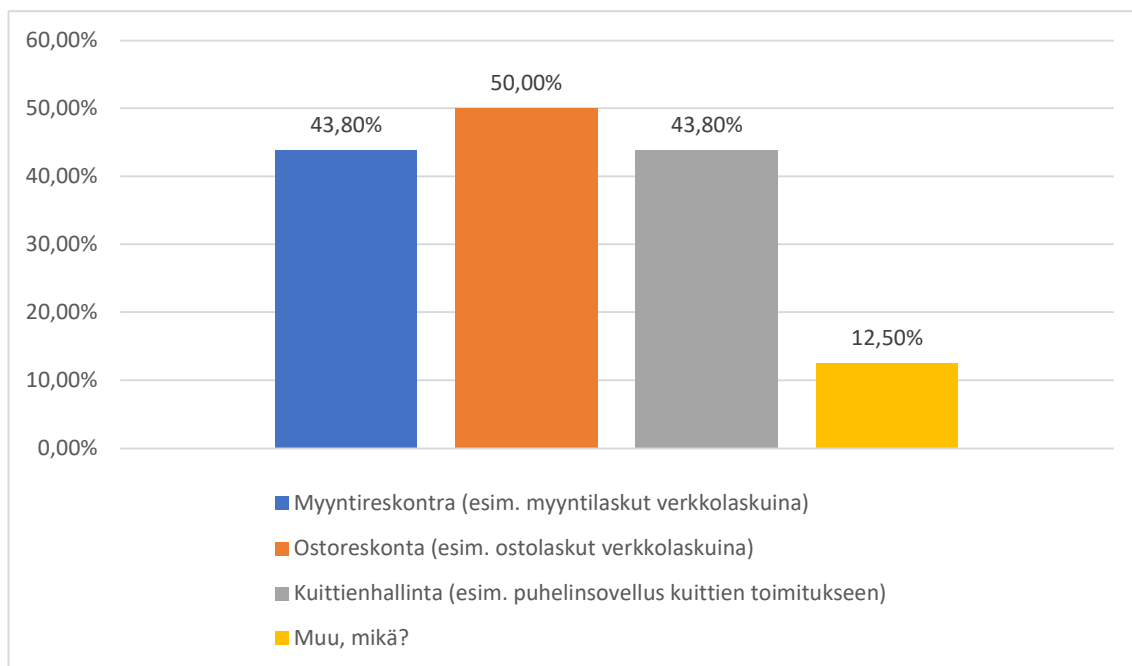


Kuvio 5. Tyytyväisyys sähköisen taloushallinnon työkaluihin.

Vastaajille annettiin mahdollisuus kertoa myös sanallisesti kysymyksessä 8 mitkä tekijät vaikuttavat tyytyväisyyteen tai tyytymättömyyteen käytettävyydessä. Sanallisissa vastauksissa palvelujen käytön positiiviseksi puoliiksi nousivat nopeus ja helppous. Vastaavasti huonot kokemukset liittyivät järjestelmän epäloogisuuteen tai ohjeistuksen puutteeseen.

5.3 Sähköisyyden lisääminen

Sähköisyyden lisäämistä kysyessä kysymyksessä 9 61 % (25 vastausta) vastaajista kertoi, ettei suunnittele ottavansa uusia sähköisen taloushallinnon työkaluja käyttöön. Seuraavat kysymykset, kysymys 10, suunnitellut sähköisen taloushallinnon työkalut ja kysymys 11, käyttöönoton ajankohta, oli suunnattu vain niille vastaajille, jotka olivat päättäneet tai harkitsivat sähköistämistä.



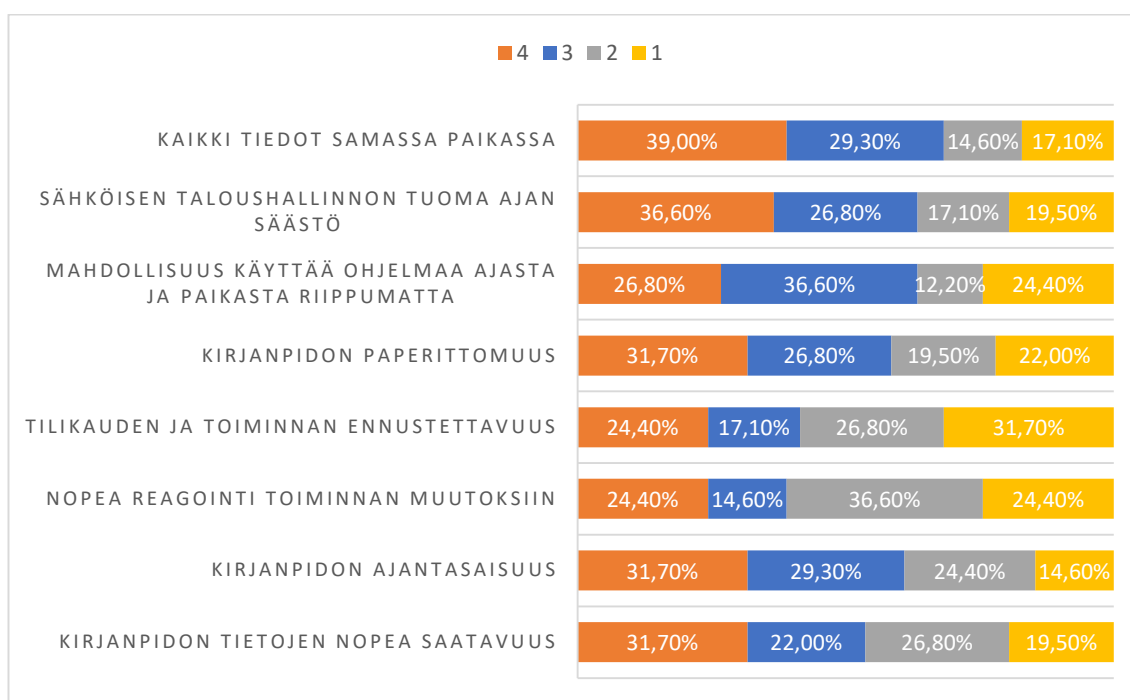
Kuvio 6. Käyttöön otettavat sähköisen taloushallinnon työkalut.

Kuvioon 6. on kerätty kysymykseen 10 vastanneiden valitsemit vaihtoehdot. Kysymys oli monivalintamuotoinen eli vastaajien oli mahdollista valita useampi vaihtoehto halutessaan. Eniten kiinnostusta herätti kuitenkin ostoreskontran käyttöönotto (8 vastausta). Muu-vaihtoehdon valinneilla (2 vastausta) joko oli jo edellä mainitut sähköiset työkalut käytössään tai he eivät olleet vielä päättäneet sähköistymisensä yksityiskohtia.

Jatkokysymyksenä oli sähköistämisen suunniteltu toteutusaikataulu. Lähes puolet vastaajista, 44 % (7 vastausta), oli valmis tekemään ratkaisuja sähköistymiseksi jo tämän tilikauden aikana. Kuitenkin 31 % (5 vastausta) vastaajista ei uskonut asian olevan ajankohtainen ainakaan kahden seuraavan tilikauden aikana.

Niiltä vastaajilta, jotka eivät aikoneet ottaa sähköisen taloushallinnon työkaluja käyttöönsä kysyttiin kysymyksessä 12 tähän vaikuttavia tekijöitä. Myös tämä kysymys oli monivalintakysymys. Suurimmaksi syyksi nousi, ettei sähköistämistä koeta tarpeelliseksi. Tämän vastausvaihtoehdon valitsi 42 % (16 vastausta) vastanneista. Myös sanallisen vastauksen vastausprosentti oli 42 % kaikista vastauksista. Sanallisista vastauksista valtaosa mainitsi saman syyn, sähköistämisen hyötyjä tai tarpeellisuutta ei koettu olevan.

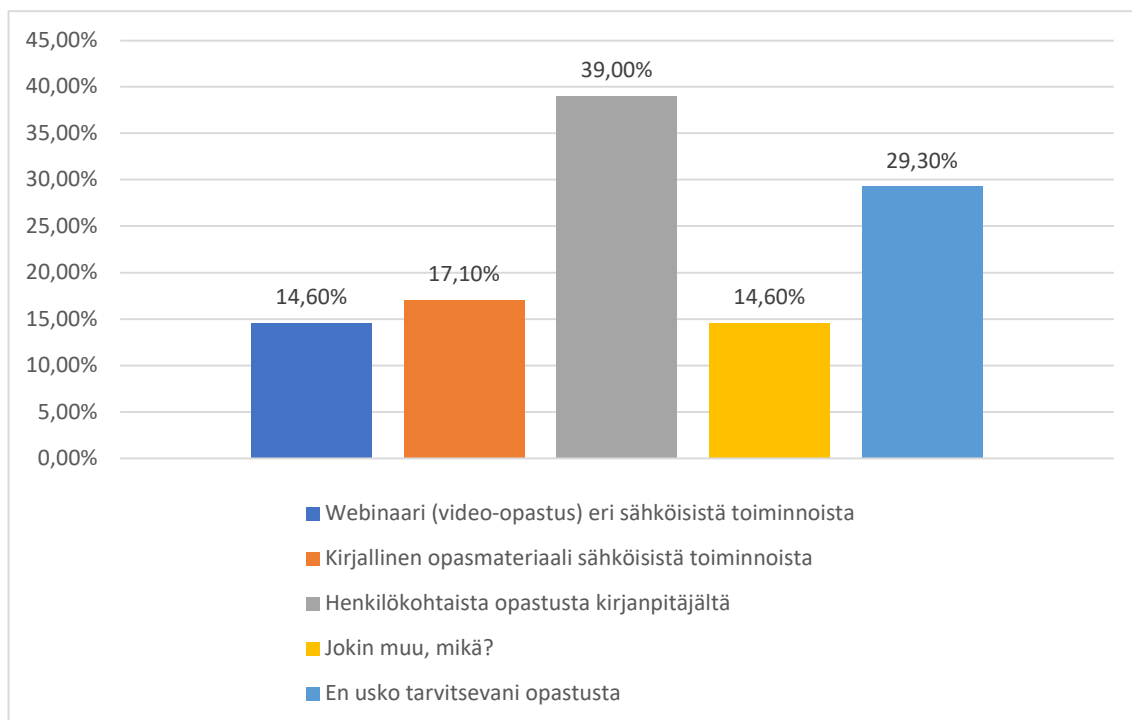
Kysymyksessä 13 kysyttiin sähköisen taloushallinnon ominaisuuksien merkitystä vastaajille. Kysymys oli suunnattu kaikille vastaajille. Vastaus asteikkona oli 1–4, 4 kuvasti suurta merkitystä ja 1 ei merkitystä yritykselle. Vastaukset on koottu kuvioon 7.



Kuvio 7. Ominaisuuksien merkitys yritykselle.

Kuvion 7. mukaan eniten koettiin arvoa sille, että kaikki tiedot löytyvät samasta paikasta. Tähän vaihtoehtoon vastauksia tuli akselilla 4–3 yhteensä 28 kappaletta. Vähiten arvoa annettiin sähköisen taloushallinnon käytössä toiminnan ennustavuudessa ja päätöksissä. Merkitykseksi tilikauden ja toiminnan ennustettavuudelle 24 kappaletta vastasi asteikolla 1–2 ja nopean reagoinnin toiminnan muutokseen kertyi 25 vastausta asteikolla 1–2.

Kysymyksessä 14 vastaajilta kysyttiin toiveita liittyen tilitoimiston tarjoamaan tukeen siirtyessä sähköiseen taloushallintoon. Kysymys oli monivalintamuodossa, joten halutessaan vastaaja saattoi valita useamman vaihtoehdon.



Kuvio 8. Toivotut tukitoimet sähköiseen taloushallintoon siirtyessä.

Kuvion 8. perusteella isoimman hyödyn vastaajat kokisivat henkilökohtaisesta opastuksesta. Lähes 30 % vastauksista oli kuitenkin, ettei opastus olisi tarpeellinen. Koska kysymys oli suunnattu kaikille vastaajille, ei osa vastaajista aikunut ottaa sähköisiä työkaluja käyttöön. Tällöin luonnollisesti myös opastukselle ei olisi tarvetta.

Kysymyksessä 15 vastaajilla oli mahdollisuus kertoa sanallisesti mitkä asiat ovat vaikuttaneet tyytyväisyyteen sähköisten työkalujen käytössä. Kokemuksia tuli ohjelmistojen helppoudesta, mutta vastauksissa myös toivottiin apua ohjelmiston käytön aloituksessa.

Kysymyksissä 16 ja 17 vastaajilla oli mahdollisuus jättää yhteystiedot, jotta toimeksiantaja, Rantalainen, voisi tarjota heille sähköisen taloushallinnon palveluja.

6 Johtopäätökset ja pohdinta

6.1 Johtopäätökset

Opinnäytetyön tavoitteena oli esitellä arvonlisäveroilmoituksen nykymuoto, ilmoitukseen suunnitteilla oleva muutos ja siihen johtavat tekijät. Luvussa kaksi käytiin läpi sähköisen taloushallinnon kehitystä ja sen eri osa-alueita kattavasti. Luvun kaksi tavoitteena oli perehdyttää lukija aiheeseen ja kertoa muutoksista, jotka ovat ominaisia alan kehitykselle.

Teoriaosuuden seuraavassa osassa, luvussa 3, perehdyttiin arvonlisäveroilmoituksen nykykäytäntöihin ja Verohallinnon esittämään tulevaan uudistukseen. Käytössä oleva ilmoitusmenettely esiteltiin hyvin. Samoin hyödynnettiin Verohallinnon julkaisemaa materiaalia arvonlisäveroilmoituksen muutoksesta. Muutokseen liittyy kiinteästi Patentti- ja rekisterihallituksen koordinoima Yrityksen digitalous -hanke. Hankkeen tarkoituksena on valmistella ja luoda ehdotuksia tulevan arvonlisäveroilmoitusmuutoksen toteuttamiseksi.

Uudistuksen vaikutuksien arvioimiseksi käytettiin niin Verohallinnon julkaisemaa vaikutusarviointia kuin taloushallinnon asiantuntijoiden kirjoittamia lausuntoja. Vuonna 2020 verottaja ilmoitti lykkäävänsä uudistuksen aikataulua. Alun perin uuden menettelyn piti tulla voimaan vuonna 2022, mutta uutta ajankohtaa ei ole vielä kerrottu. Tämä johti aiheesta kertovien julkaisujen ja julkisen keskustelun hiipumiseen. Koska aiheeseen liittyen on vaikea löytää tuoreita lähteitä, on opinnäytetyössä käytetty enimmäkseen vuosille 2019–2021 sijoittuvia artikkeleja ja lausuntoja.

Opinnäytetyöhön kerättyjen asiantuntijalausuntojen perusteella muutoksen vastaanotto on ollut pääosin positiivista. Esille nostettiin kuitenkin useita käytännön kysymyksiä, joita ei ole vielä ratkaistu. Näitä olivat esimerkiksi reaaliaikaisen raportoinnin sovellus luottokorttikaupassa, hyvityslaskuissa ja pienien yritysten saattamisessa sähköisen taloushallinnon käyttäjiksi. Lisätietoa toteutuksesta saadaan luultavasti Yrityksen digitalous -hankkeen valmistuttua. Lisäksi esille

nostettiin Verohallinnon vaikutusarvion luotettavuus. Vahtera (2021) esitti arvion olevan hyvin matala ja uskoi todellisten kustannusten olevan suurempia (Vahtera 2021).

Myös Väliatalo (2023) nosti opinnäytetyössään esille arvonlisäveroilmoituksen muutoksen mahdollisia haastekohtia, joita ei ole vielä ratkaistu. Esimerkiksi luototappioiden kirjaamisesta ja eri kuukausille asettuvista laskupareista, eli saman tapahtuman osto- ja myyntilaskujen käsittelystä ei ole vielä julkisesti ohjattu. Voi kuitenkin olla, että Verohallinto on luonut käsittelytavat näille tapahtumille, muttei ole vielä julkistanut niitä. (Väliatalo 2023, 37.)

Opinnäytetyössä nostettiin esiin myös muutokseen vaikuttavia kansainvälisiä tekijöitä. Euroopan komissio on tehnyt ehdotuksen arvonlisäverosäätöjä koskevan EU-direktiivin kehittämisestä digiaikaan (Euroopan Komissio 2022). Tämän toteutuessa on Suomen vastaavasti päivitettävä omaa lainsäädäntöään ja arvonlisäveromenettelyjään päivitetyn direktiivin mukaiseksi.

Muutos on isoin niille yrityksille, jotka hyödyntävät taloushallinnossaan hyvin vähän taloushallinnon työkaluja tai eivät käytä niitä ollenkaan. Kustannuksien kasvun lisäksi edessä on myös asennemuutos. Tutkimusosuudessa haluttiin selvittää miten nämä yritykset suhtautuvat sähköiseen taloushallintoon ja minkälaista tukea he kaipaisivat siirtyessään sähköisen taloushallinnon käyttäjiksi.

Tutkimukseen vastanneiden osuus oli pieni, vastauksia tuli 41 kappaletta eli 7 % kohderyhmästä vastasi kyselyyn. Vastaja valitsi toimeksiantaja eli Rantalainen Oy ja kohderyhmä koostettiin sellaisista yrityksistä, joiden kirjanpito oli pääosin sähköisen taloushallinnon ulkopuolella.

Kyselyn perusteella kiinnostus sähköiseen taloushallintoon ei ollut suurta. Yli puolet vastaajista, 61 %, ei aikonut ottaa sähköisen taloushallinnon työkaluja käyttöönsä lähivuosien aikana. Muutoksen huonoksi puoliksi nähtiin hinta, palvelun tarpeettomuus ja tiedonpuute liittyen palveluihin. Palvelun tarpeettomuutta perusteltiin sanallisissa vastauksissa muun muassa tositteiden vähyydellä ja

lyhyellä ajallisella käyttöajalla esimerkiksi yrityksen lopettamisen ollessa suunnitelmassa.

Vuorenpään (2022) kyselyssä kysyttiin syitä, joiden vuoksi sähköisen taloushallinnon lisääminen ei ole vastaajien suunnitelmassa. Kolme eniten vastauksia saanutta vaihtoehtoa olivat tiedonpuute, tietoteknisten taitojen puute ja palvelun tarpeettomuus. Esiin nostetuissa kommentteissa nostettiin myös aloituksen turhuus yrityksen lopetuksen ollessa ajankohtaista lähivuosina. (Vuorenpää 2022, 34.)

Vuorenpään kyselyssä saatiin siis hyvin samankaltaisia vastauksia kysyessä miksi sähköistä taloushallintoa ei koeta tarpeelliseksi. Molemmissa tapauksissa vastaajat kertoivat kokevansa ohjelmistojen käytön ja hyödyt vieraksi sekä palvelut tarpeettomiksi. Palvelu voidaan myös kokea tarpeettomaksi, jos sen käytöstä ja hyödyistä on saatu liian suppeaa tietoa. Palvelujen esittelyssä tulisikin käydä tarpeeksi selkeästi ja kattavasti niiden käyttöä ja tuomia hyötyjä etenkin yrittäjän ja yrityksen näkökulmasta.

Kekäläinen (2014) havaitsi opinnäytetyössään asiakkaiden vastahakoisuutta siirtyä käyttämään sähköistä taloushallintoa. Kyselyssä nousi myös esiin, että vastaajille sähköinen taloushallinto oli vieras käsite. Kekäläinen nosti myös esiin tarpeen asennemuutokselle. Monet yrittäjät ovat tottuneet toimimaan omalla tavallaan ja siirtyminen sähköisen taloushallinnon käyttäjäksi toisi ison muutoksen toimivaksi koettuun kokonaisuuteen. Sähköisen taloushallinnon käyttöä voisi edistää eri osa-alueiden esittely esimerkiksi tiedotteen tai henkilökohtaisen tapaamisen avulla. (Kekäläinen 2014, 30.)

Sähköisen taloushallinnon hyväksi puoliksi nähtiin aineiston kokoaminen yhteen paikkaan, niiden käsittelyn helppous ja tämän tuoma ajan säästö. Kuitenkin sähköistä taloushallintoa ei nähty apuvälineenä toiminnan suunnittelussa tai päätöksien tekemisessä. Sähköinen taloushallinto nähdään siis enemmän aineiston käsittelytapana kuin osana yrityksen johtamista.

Myös Hännikäinen (2022) kertoi opinnäytetyössään asiakkaiden nostaneen samankaltaisia hyötyjä esiin. Näitä olivat paperittomuus, tehokkuus ja kustannustehokkuus sekä yhteistyön parantuminen kirjanpitäjän ja yrittäjän välillä. Esiin nousi myös tilitoimiston rooli sähköiseen taloushallintoon siirtyessä. Kirjanpitäjän esiin tuomat hyödyt ja vaikutukset taloushallinnon sähköistämisestä auttavat yrittäjiä päätöksissään. (Hännikäinen 2022, 39.)

Vuorenpään (2022) kyselyssä nousi myös esiin vastaajien kokema hyöty sähköisen taloushallinnon ajansäästöissä. Lisäksi painoarvoa annettiin kirjanpidon paperittomuudelle, tietojen helpolle ja nopealle saatavuudelle, tietojen keskittämiseksi samaan paikkaan ja kirjanpidon ajantasaisuudelle. (Vuorenpää 2022, 35.)

Edellä mainitut kaksi kyselyä tukevat sitä näkökulmaa, että yritykset arvostavat kirjanpidon sähköistämisen konkreettisia hyötyjä. Aineiston helpompi saatavuus ja käsittely verrattuna paperisiin laskuihin on helposti ymmärrettävissä ja nähtävissä. Taloushallinnon käyttö yrityksen toiminnan suunnittelussa ja päätöksissä vaatii erilaista johtamista, eikä sen muuttaminen ole välttämättä yhtä helppoa kuin paperilaskuista luopuminen.

Uusien ohjelmistojen tai ominaisuuksien aloitukseen on hyvä tarjota tukea. Tukimuodoista kysyttäessä eniten kannatusta sai 16 vastauksella henkilökohtainen opastus. Myös avoimissa vastauksissa kannatettiin henkilökohtaista tukea ja yksi vastaajista nosti esiin, ettei opastajan tarvitse välttämättä olla yrityksen kirjanpitäjä.

Vuorenpään (2022) kyselyssä haluttiin kysyä toivotuista tukimuodoista sähköisen taloushallinnon lisäämisessä. Eniten kannatusta erilaisista tukimuodoista sai henkilökohtainen opastus. Toiseksi suosituin vaihtoehto oli webinaari. (Vuorenpää 2022, 36.)

Yrittäjät arvostavat kyselyiden perusteella mahdollisuutta tutustua ohjelmistoihin yhdessä. On ymmärrettävää, että uuden ohjelman käyttöön kaivataan opastusta. Vaikka ohjelmisto olisi helppokäyttöinen, ei yleensä esimerkiksi

tilitoimiston työntekijöidenkään oleteta aloittavan uutta ohjelmistoa täysin ohjesivujen avulla. Sen sijaan ohjelmiston aloituksessa auttaa kokeneempi käyttäjä.

6.2 Luotettavuus ja eettisyys

Kyselyn tuloksia tulkitessa tulee ottaa huomioon perustietojen painotus vanhempiin vastaajiin ja pitkään toimineisiin yrityksiin. Painotusta oli myös työntekijöiden pienessä määrässä ja yhtiömuodossa, joka oli yli puolella vastaajista 61 % osakeyhtiö.

Painottuminen edellä mainitulla tavalla oli odotettavissa, koska vastaajajoukoksi valittiin yrityksiä, joilla oli käytössään vähän sähköisen taloushallinnon työkaluja. Vastausten painottumista tukee myös vuonna 2020 Suomen Yrittäjien jäsenyrityksille suunnattu kysely.

Kivikoski ja Kauppinen (2021) kertovat, että kyselyn tavoitteena oli selvittää Pk-yritysten digitalisoitumista, sen tuomaa kasvua ja Korona-pandemian vaikutusta yritysten digitalisoinnissa. Kyselyssä nostettiin esiin menestyvien yritysten kanta digitalisaatioon. Kolmannes yrityksistä ei laittanut painoarvoa digitalisointiin, miettiessään menestymistään. Nämä yritykset olivat monesti pitkään toimineita, alle viisi henkilö työllistäviä ja markkinoilla asemansa vahvistaneet. (Kivikoski & Kauppinen 2021.)

Luotettavuutta miettiessä merkittäväksi nousee myös pieni vastausprosentti. Kysely lähetettiin 560 kohdeyritykselle, mutta vastauksia kertyi 41 kappaletta eli vastausprosentti oli noin 7 %. Vastausten pientä määrää selittää valittu kohderyhmä. Kohderyhmän tiedettiin jo etukäteen koostuvan yrityksistä, joiden kiinnostus sähköistä taloushallintoa kohtaan on pientä. Tällöin myös sähköinen kysely aiheesta ei välttämättä herätä mielenkiintoa.

Kyselyn pientä vastaajamäärää tukevat myös Vuorenpään (2022) ja Kekäläisen (2014) tekemät kyselyt. Vuorenpään kysely lähetettiin 30 asiakkaalle ja vastauksia kertyi 10 (Vuorenpää 2022, 32.) Kekäläisen asiakaskysely lähetettiin 396

vastaanottajalle ja vastauksia kertyi 51 kappaletta eli vastausprosentti oli 12,9 % (Kekäläinen 2019, 27.)

Kyselyn avulla pystyttiin kuitenkin nostamaan kohderyhmän asenteita ja mielipiteitä esiin. Vastaavia tuloksia oli saatu myös aiemmissa opinnäytetöissä, kuten Johtopäätökset-luvussa todettiin.

Karelia ammattikorkeakoulu (2024) kertoo sitoutuneensa Tutkimuseettisen neuvottelukunnan vuonna 2023 julkaisemaan ohjeistukseen hyvästä tieteellisestä käytännöstä. Opinnäytetöissä tulee huomioida myös Tutkimuseettisen neuvottelukunnan 2019 julkaisema ohjeistus liittyen ihmisiin kohdistuvaan tutkimukseen. (Karelia 2024).

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2023) nostaa ohjeessaan neljä hyvän tieteellisen käytännön peruseriaa. Näitä ovat luotettavuus, rehellisyys, arvostus ja vastuunkanto. Tieteellisen työn teko, suunnittelu ja dokumentointi tulee tehdä huolellisesti. Työssä otetaan huomioon aiempi julkaistu tutkimustieto ja siihen tulee viitata asianmukaisesti. Tieteellisessä työssä käsitellään eettisyyttä ja pidetään huolta, ettei tutkimuksesta tai sen julkaisusta aiheutu haittaa vastaajille. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023.)

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2019) kertoo eettisen tutkimuksen yleisiä periaatteita olevan Suomessa kolme. Ensimmäiset kaksi periaatetta koskevat liittyvät kunnioitukseen. Tutkijan tulee kunnioittaa tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden ihmisarvoa ja itsemääräämisoikeutta. Samoin kunnioitusta tulee osoittaa aineelliseen ja aineettomaan kulttuuriperintöön ja luonnon monimuotoisuuteen. Kolmannessa periaatteessa keskitytään tutkimuksen vaikutuksiin. Tutkimus ei saa aiheuttaa haittaa, riskejä tai vahinkoja millekään tutkimuskohteelle. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019.)

Opinnäytetyön tutkimus on järjestetty molempien yllä mainittujen ohjeistuksien mukaisesti. Työhön käytetyt lähteet on nimetty ja dokumentoitu huolellisesti. Aiempia opinnäytetöitä ja muita aiheeseen liittyviä tutkimuksia on pyritty hyödyntämään opinnäytetyön omien tuloksien tukena. Opinnäytetyön tutkimus on

järjestetty anonyymisti ja osallistujille on kerrottu aineiston säilytyksestä ja sen tuhoamisesta vuoden 2024 loppuun mennessä. Kysely itsessään on suunniteltu niin, että sen vastaajille ei aiheudu vastauksesta minkäänlaisia haittoja. Vastaukset on myös käsitelty anonyymisti, eikä niistä pysty tunnistamaan yksittäistä vastaajaa.

6.3 Pohdinta

Opinnäytetyön keskeisin sisältö oli Verohallinnon kertoman arvonlisäveroilmoituksen muutoksen ja sen aiheuttamien vaikutuksien tarkastelu. Aiheen tutkimista vaikeutti asian käsittelyn hiipuminen. Verohallinto on julkaissut sivullaan tietoa muutoksesta, mutta suurin osa tiedosta on päivitetty viimeksi vuonna 2020. Aihetta on myös samoihin aikoihin käsitelty julkisuudessa asiantuntijoiden taholta. Koska saatavilla olevan tiedon perusteella aihetta on jo läpikäyty, eikä uutta tietoa ole ollut saatavilla, on luonnollisesti aiheesta kirjoitettu hyvin vähän enää esimerkiksi vuoden 2023 aikana.

Yrityksen digitalous -hankkeen valmistuttua ja hankeraportin julkaisemisen jälkeen saadaan mahdollisesti lisää tietoa muutoksen toteutuksesta. Julkaisun myötä Verohallinto voi myös antaa lisää tietoa muutoksen toteutusajankohdasta. Patentti- ja rekisterihallitus on kertonut hankkeen tuotoksen olevan pohja jatkokehitykselle (Patentti- ja rekisterihallitus 2024a). Tämä viittaisi siihen, ettei arvonlisäveroilmoituksen muutosta ole suunnitteilla suoraan hankkeen valmistuttua vaan mahdollisesti jatkohankkeen tuloksena.

Mahdollista muutosaikataulua pohtiessa voidaan tarkastella vuonna 2019 käyttöönotettua tulorekisteriä. Tulorekisteriä valmisteleva hanke alkoi marraskuussa 2014 ja tulorekisterin ensimmäinen käyttöönottopäivä oli 1.1.2019. Hankkeen aloituksesta ensimmäiseen käyttöönottoon oli vain hieman yli neljä vuotta. Jos uusi hanke liittyen arvonlisäverotukseen aloitettaisiin hanketta seuraavan vuoden eli vuoden 2025 aikana saattaisi sen käyttöönotto alkaa jo vuoden 2029 aikana.

Vaikutuksia arvioidessa huomioitavaa on myös eri kokoisten yritysten määrä. Verohallinto (2020b) on itse jakanut muutosta koskevat yritykset kolmeen luokkaan. Näitä ovat miniyrittäjät noin 363 000 yritystä, pk-tilitoimisto asiakkaat noin 217 000 yritystä ja suuryritykset noin 4 400 yritystä. Miniyrittäjiin kuuluvat ne yritykset, jotka hoitavat kirjanpitoa pääsääntöisesti itse ilman edes taloushallinto-ohjelmiston apua. Nämä yritykset koostavat noin 62 % kaikista muutoksen piirissä olevista yrityksistä. Kustannuksien ei arvioida olevan merkittäviä. (Verohallinto 2020b.)

Suurin muutos Verohallinnon nimeämille miniyrittäjille ei tule kustannusvaikutusten muodossa. Muutos tulee olemaan isoin yrityksen pyörittämisessä käytetyissä käytännöissä ja siihen käytetyissä ohjelmistoissa. Jos yrittäjä on tähän mennessä käyttänyt yrityksen liiketoiminnan seuraukseen esimerkiksi Exceliä, tulee hänen arvonlisäveroilmoituksen muutoksen myötä opetella käyttämään taloushallinto-ohjelmaa. Miniyrittäjillä ei ole tukenaan tilitoimistoa, joka ohjaisi tai neuvoisi uuden ohjelmiston käytössä. Yrityksen on siis joko palkattava tilitoimisto tai etsittävä tarvitsemansa tieto joltain muuta kautta.

Vaikutuksia arvioidessa tärkeäksi nousee tarpeeksi pitkä siirtymäaika. Yritysten lisäksi myös taloushallinto-ohjelmistot tarvitsevat tarpeeksi aikaa valmistautuessaan muutokseen. Verohallinto on kertonut ilmoituksen sisältävän jatkossa aiempaa enemmän tietoa (Verohallinto 2020b). Useat taloushallinto-ohjelmat mahdollistavat arvonlisäveroilmoituksen tekemisen rajapinnan kautta (Kalliovaara & Lyytikäinen 2021). Ilmoituksen muuttaminen vaatii siis myös taloushallinto-ohjelmien kehittämistä ja päivittämistä, jotta ilmoitus lähtee oikeanmuotoisena Verohallinnolle.

Opinnäytetyö on mielestäni onnistunut. Aiheesta kerättiin hyvin tietoa ja sitä tutkittiin erilaisesta näkökulmasta kuin aiemmat aiheeseen liittyvät opinnäytetyöt. Opinnäytetyö tekeminen oli minulle haastavaa, mutta se oli myös palkitsevaa. Sain työn edetessä paljon uutta tietoa niin kaavaillusta muutoksesta kuin sen taustatekijöistä. Opin myös lisää erilaisista yrityksistä ja etenkin pienten yritysten toiminnasta.

Opinnäytetyö tuntui kuitenkin jäävän hieman yksipuoliseksi, koska tietoa aiheesta oli tarjolla enimmäkseen viranomaisten, kuten Verohallinnon puolesta. Aihetta olisi hyvä tutkia lisää, kunhan Yrityksen digitalous -hanke valmistuu ja sen hankeraportti julkaistaan. Hankeraportin julkaisun myötä saadaan lisää tietoa muutoksen toteutuksesta. Tämä tieto auttaa mahdollisten teknisten ja rakenteellisten muutoksien kartoittamisessa ja tilitoimistojen ja muiden ilmoittajien valmistautumisessa muutokseen.

Lähteet

- Euroopan Komissio. 2022. Ehdotus NEUVOSTON DIREKTIIVI direktiivin 2006/112/EY muuttamisesta arvonlisäverosääntöjen mukauttamiseksi digiaikaan. EUR-Lex. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/ALL/?uri=CELEX:52022PC0701>. 1.4.2024.
- Fredman, J. 2019. Mitä se julkishallinto oikein suunnittelee taloushallinnon pään menoksi? <https://taloushallintoliitto.fi/mita-se-julkishallinto-oikein-suunnittelee-taloushallinnon-paan-menoksi/>. 30.3.2024
- Fredman, J. 2022. Mikä ihmeen peppol?! Taloushallintoliitto. <https://taloushallintoliitto.fi/peppol/>. 27.3.2024.
- Hännikäinen, T. 2022. Sähköisen taloushallinnon vaikutus asiakastytyväisyyteen. LAB- ammattikorkeakoulu. Tradenomi. Opinnäytetyö. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/784015/Hannikainen_Tiia.pdf?sequence=2&isAllowed=y. 22.3.2024
- Kaarlejärvi, S. & Salminen, T. 2018. Älykäs taloushallinto: automaation aika. Helsinki: Alma Talent.
- Kalliovaara, M. & Lyytikäinen, J. Sähköisen taloushallinnon hyödyt. Tilisanomat. <https://tilisanomat.fi/teknologia/sahkoisen-taloushallinnon-hyodyt/>. 1.4.2024.
- Karelia. 2024. Karelia opinnäytetyön ohje: Hyvä tieteellinen käytäntö. <https://libguides.karelia.fi/c.php?g=679019&p=4841504>. 17.5.2024.
- Kekäläinen, S. 2014. Sähköisen taloushallinnon palvelut tilitoimistossa. Tampereen ammattikorkeakoulu. Liiketalous. Opinnäytetyö. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/74478/Kekalainen_Saija.pdf?sequence=1&isAllowed=y. 22.3.2024.
- Kivikoski, J. & Kauppinen, T. 2021. Pk-yritysten opit digitalisaatiosta 2020. Suomen Yrittäjät. https://www.yrittajat.fi/wp-content/uploads/2021/09/tutkimus_pk_yritysten_digitalisaatiosta_2020-1.pdf. 1.5.2024.
- Lahti, S. & Salminen, T. 2014. Digitaalinen taloushallinto. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Netvisor. 2024. Uuden myyntilaskun tekeminen. <https://support.netvisor.fi/fi/support/solutions/articles/77000466443-uuden-myyntilaskun-tekeminen#Laskun-l%C3%A4hetys>. 1.5.2024.
- Patentti- ja rekisterihallitus. 2024a. Yrityksen digitalous. https://www.prh.fi/fi/tietoa_prhsta/ajankohtaista/projektit/yrityksen_digitalous.html. 22.3.2024.
- Patentti- ja rekisterihallitus. 2024b. Nordic Smart Government and Business. https://www.prh.fi/fi/tietoa_prhsta/ajankohtaista/projektit/nordic_smart_government.html. 23.3.2024.
- Tietoyhteiskunnan Kehittämiskeskus Ry. 2023. Verkkolaskuosoitteisto. <https://tieke.fi/palvelut/liiketoimintapalvelut/verkkolaskuosoitteisto/>. 28.4.2024.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf. 16.5.2024.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi

- Suomessa. https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/lhmistieteiden_eettisen_ennakkoarvioinnin_ohje_2020.pdf. 16.5.2024.
- Työ- ja elinkeinoministeriö. 2021. Uusi hanke edistää yritysten taloushallinnon digitalisoitumista. <https://valtioneuvosto.fi/-/1410877/uusi-hanke-edistaa-yritysten-taloushallinnon-digitalisoitumista>. 22.3.2024.
- Vahtera, P. 2021. Verottajan kalliiksi tuleva digiloikka. Tilisanomat. <https://tilisanomat.fi/verotus/verottajan-kalliiksi-tuleva-digiloikka>. 7.4.2024.
- Valtionkonttori. 2023. Taloushallinnon digitalisointi – Hanki, laskuta, maksa, raportoi. <https://www.valtiokonttori.fi/blogi/taloushallinnon-digitalisointi-hanki-laskuta-maksa-raportoi/>. 15.3.2024.
- Valtiovarainministeriö. 2014. Kansallisen tulorekisterin perustamishanke. <https://vm.fi/hanke?tunnus=VM055:00/2014>. 15.3.2024.
- Verohallinto. 2020a. Tulorekisteri tukee harmaan talouden torjuntaa. <https://www.vero.fi/harmaa-talous-rikollisuus/torjunta/hankkeet-ja-valvonta/hankkeet-ja-valvonta-2019/>. 3.4.2024.
- Verohallinto. 2020b. https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/uutishuone/verotuksen_muutoksia/alv-raportoinnin-tulevaisuus/alv-ilmoituksen--uudistaminen---kustannukset-ja-hy%C3%B6dyt/. 15.6.2023.
- Verohallinto. 2020c. Lasku- ja kuittikohtainen raportointi. https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/uutishuone/verotuksen_muutoksia/alv-raportoinnin-tulevaisuus/lasku-ja-kuittikohtainen-raportointi/. 10.5.2023.
- Verohallinto. 2021a. Millaisesta toiminnasta pitää tai voi rekisteröityä alv-rekisteriin? <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/arvonlisaverotus/rekisterointi/millaisesta-toiminnasta-pit%C3%A4%C3%A4-tai-voi-rekister%C3%B6ity%C3%A4-alv-rekisteriin/>. 28.3.2024.
- Verohallinto. 2021b. Arvonlisäveroilmoituksen täyttöohje. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/arvonlisaverotus/ilmoitus-ja-maksuohjeet/arvonlisäveroilmoituksen-tayttoohje/>. 28.3.2024.
- Verohallinto. 2023. Alv-raportoinnin tulevaisuus. https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/uutishuone/verotuksen_muutoksia/alv-raportoinnin-tulevaisuus/. 5.4.2024.
- Vilkkä, H. 2021. Näin onnistut opinnäytetyössä. PS-Kustannus: Jyväskylä. Elibs-ekirjat. 7.4.2024.
- Virtanen, M. & Stenius, J. 2022. EU-komission ehdotus arvonlisäverotuksen nykyaikaistamiseksi digiaikana. Oulun Kauppakamari. <https://oulunkauppakamari.fi/tiedote/eu-komission-ehdotus-arvonlisaverotuksen-nykyaikaistamiseksi-digiaikana/>. 7.4.2024.
- Visma. 2023. Sähköinen taloushallinto 2023 – ohjelmistojen tuomat mahdollisuudet, riskit, hyödyt ja hinnat. <https://www.visma.fi/visma-fivaldi/sahkoinen-taloushallinto/>. 15.5.2023.
- Vuorenpää, S. 2022. Sähköisen taloushallinnon käyttöönoton lisääminen tilitoimiston asiakkailta. Tampereen ammattikorkeakoulu. Liiketalouden tutkinto-ohjelma. Opinnäytetyö. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/782776/Vuorenpaa_Suvi.pdf?sequence=2&isAllowed=y. 22.3.2024.
- Välitalo, K. 2023. Reaaliaikainen arvonlisäveroraportointi – vaikutus pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Turun ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutus. Opinnäytetyö.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/814855/Valitalo_Kaisa.pdf;jsessionid=254C8169D05709F3D7F798C70F9CF29F?sequence=2.
4.4.2024.

Webropol. 2024. Webropol Academic – fiksu valinta oppilaitoksille.

<https://webropol.fi/akateemiset-ja-oppilaitokset/>. 7.4.2024.

Yrityksen digitalous. 2023. Yrityksen digitalous. Valtiokonttori. <https://www.yrityksendigitalous.fi/>. 6.4.2024.

Saatekirje asiakaskyselyyn

Hei!

Opiskelen Karelia- ammattikorkeakoulussa liiketalouden tradenomiksi ja teen opinnäytetyötä taloushallinnon sähköistämisestä. Osana opinnäytetyötä on linkin takaa löytyvä kysely, jolla kartoitetaan yrityksiä ja yrittäjiä tarpeita ja näkemyksiä liittyen sähköiseen kirjanpitoon. Kyselyn lopuksi on mahdollista jättää yhteystiedot, jos toivotte Rantalaisen olevan teihin yhteydessä yrityksenne taloushallinnon sähköistämiseksi.

Opinnäytetyö on toteutettu yhteistyössä Rantalainen Oy:n kanssa. Kysely on täysin luottamuksellinen, eikä kyselyyn jätettyjä yhteystietoja käytetä tutkimuksessa. Kerättyä aineisto käsitellään ja säilytetään turvallisesti ja se hävitetään viimeistään vuoden 2024 loppuun mennessä. Valmis opinnäytetyö julkaistaan sähköisesti Theseus- julkaisuarkistossa.

Kysely on avoinna 19.4.2024 saakka. Arvostaisin suuresti vastaustanne, vastaaminen vie noin 10–15 minuuttia. Kiitos jo etukäteen!

Linkki kyselyyn:

Anu Turunen
Liiketalouden tradenomi/Karelia
anu.turunen@edu.karelia.fi

Kysely kirjanpidon sähköistämisestä asiakasyrityksille

Liite 2. Sähköisen kyselylomakkeen kysymykset yrityksille 1 (3)

1. Vastaajan ikä

- Alle 25 v.
- 25–40 v.
- 41–50 v.
- 51–60 v.
- yli 60 v.

2. Mikä on yrityksenne yhtiömuoto?

- Toiminimi, kommandiittiyhtiö tai avoin yhtiö
- Osakeyhtiö
- Yhdistys
- Muu, mikä? _____

3. Kuinka pitkään yritys on ollut toiminnassa?

- Alle 2 v.
- 3–10 v.
- yli 10 v.

4. Mikä oli viimeksi päättyneen tilikauden liikevaihto?

- 0–30 000 €
- 30 001–50 000 €
- 50 001–100 000 €
- 100 001–200 000 €
- 200 001–300 000 €
- yli 300 000 €

5. Montako työntekijää yrityksessä on?

- 1
- 2–4
- 5–10
- 11–50
- yli 50

6. Onko käytössänne seuraavia sähköisen taloushallinnon työkaluja?

	Käytössä	Ei käytössä
Myyntireskontra (esim. myyntilaskut verkkolaskuina)		
Ostoreskontra (esim. ostolaskut verkkolaskuina)		
Kuittienhallinta (esim. puhelinsovellus kuittien toimitukseen)		

7. Miten tyytyväinen olet sähköisen taloushallinnon työkaluun? (4 todella tyytyväinen, 1 ei tyytyväinen)

	4	3	2	1	Ei käytössä
Myyntireskontra (esim. myyntilaskut verkkolaskuina)					
Ostoreskontra (esim. ostolaskut verkkolaskuina)					
Kuittienhallinta (esim. puhelinsovellus kuittien toimitukseen)					

8. Voitteko avata tarkemmin mihin olette olleet tyytyväisiä sähköisen työkalun käytössä tai mihin ette ole olleet tyytyväisiä: (avoin kysymys)

9. Onko teillä toiveissa ottaa jokin tai joitakin sähköisen taloushallinnon työkaluja käyttöönne?

- Kyllä
- Mahdollisesti
- Ei

10. Mitä työkaluja teillä on toiveissa ottaa käyttöön?

- Myyntireskontra (esim. myyntilaskut verkkolaskuina)
- Ostoreskontra (esim. ostolaskut verkkolaskuina)
- Kuittienhallinta (esim. puhelinsovellus kuittien toimitukseen)
- Muu, mikä? _____

11. Milloin sähköisten palvelujen käyttöönotto voisi tulla ajankohtaiseksi yrityksellenne?

- Tämä tilikauden aikana
- Seuraavalla tilikaudella
- Seuraavan kahden tilikauden aikana
- Myöhemmin

12. Jos ette ole ottaneet sähköisen taloushallinnon työkaluja käyttöönnne, mitkä ovat tärkeimmät syyt sille?

- En tiedä palveluista riittävästi
- En koe palvelua tarpeelliseksi
- Hinta
- Tietoteknisten taitojen puute
- Ajan puute, uuden ohjelman opetteluun ei ole aikaa
- Muu syy, mikä? _____

13. Kuinka suuri merkitys seuraavilla sähköisen taloushallinnon ominaisuuksilla on yrityksellenne? (4= suuri merkitys, 1 ei merkitystä)

	4	3	2	1
Kaikki tiedot samassa paikassa				
Sähköisen taloushallinnon tuoma ajan säästö				
Mahdollisuus käyttää ohjelmaa ajasta ja paikasta riippumatta				
Kirjanpidon paperittomuus				
Tilikauden ja toiminnan ennustettavuus				
Nopea reagointi toiminnan taloudellisiin muutoksiin				
Kirjanpidon ajantasaisuus				
Kirjanpidon tietojen nopea saatavuus				

14. Minkälaista tukea kaipaisitte tilitoimistolta siirryttäessä sähköiseen taloushallintoon?

- Webinaari (video-opastus) eri sähköisistä toiminnoista
- Kirjallinen opasmateriaali sähköisistä toiminnoista
- Henkilökohtaista opastusta kirjanpitäjältä
- Jokin muu, mikä? _____
- En usko tarvitsevani opastusta

15. Haluatteko kertoa tarkemmin kokemuksistanne tai ajatuksistanne koskien sähköistä taloushallintoa ja sen käyttöönottoa?

(Avoin kysymys)

16. Haluatteko, että Rantalainen on teihin yhteydessä liittyen sähköiseen taloushallintoon?

- Kyllä
- Ei

17. Jättäisittekö yhteystiedot yhteydenottoa varten: (Avoin kysymys)